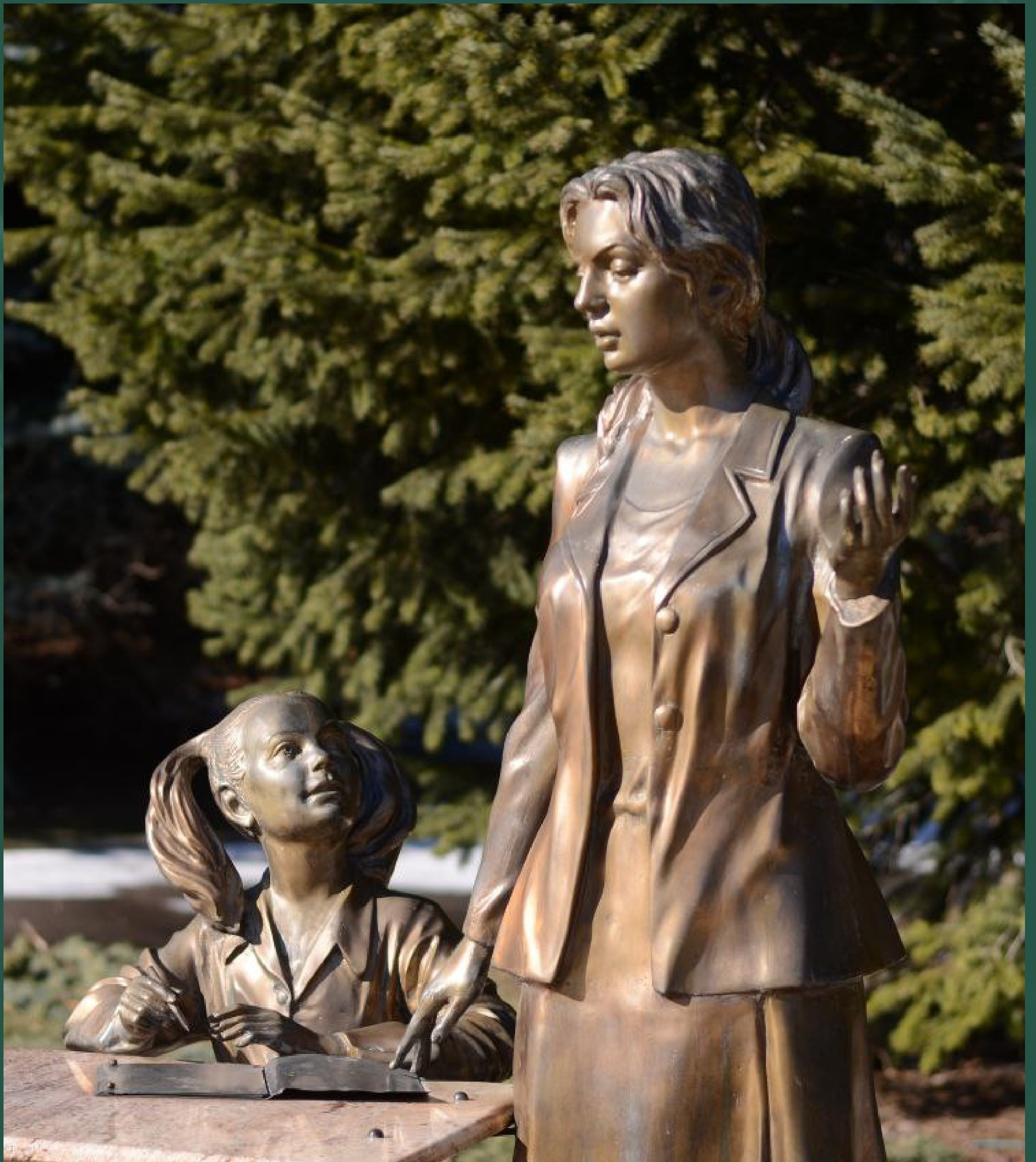
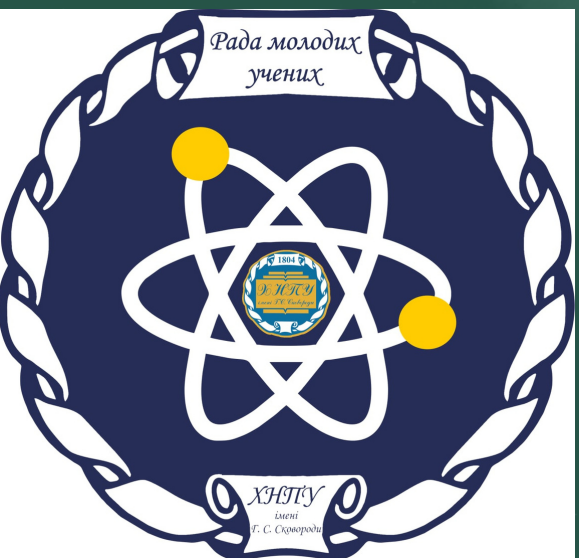

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ Г. С. СКОВОРОДИ
РАДА МОЛОДИХ УЧЕНИХ

Моя академічна добročесність

ЗБІРНИК ЕСЕ
2020

Харківський національний педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди

«МОЯ АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ»

збірка есе здобувачів 3-го освітньо-наукового рівня

вищої освіти

Харківського національного педагогічного

університету імені Г.С. Сковороди,

представлених на конкурс

«Моя академічна доброчесність»

Харків – 2020

Редакційна колегія:

Бойчук Ю. Д. – д-р пед. наук, професор, член-кор. НАПН України, проректор з наукової роботи ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Башкір О. І. – д-р пед. наук, доцент, професор кафедри педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди; голова ради молодих учених ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Коробкіна О.Г. –директор наукової бібліотеки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Разуменко І.В. – к.філ.н., професор, завідувач відділу аспірантури і докторантури ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Макітренко К.О. – студентка факультету іноземної філології, голова студентського наукового товариства ХНПУ імені Г. С. Сковороди

*Затверджено редакційно-видавничою радою
Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди
(протокол № 6 від 20 жовтня 2020 року)*

Моя академічна доброчесність [Електронне видання] : зб. есе здобувачів 3-го освіт.-наук. рівня вищої освіти Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди / Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди ; [редкол.: Ю. Д. Бойчук (голов ред.) та ін.]. – Харків : ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, 2020. – 72 с.

У збірці відображені конкурсні есе здобувачів 3-го освітньо-наукового рівня вищої освіти Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. Конкурс есе «Моя академічна доброчесність» проходив у червні 2020 року з метою популяризації академічної доброчесності серед здобувачів освіти та окреслення перспектив розвитку корпоративної культури учасників освітнього процесу університету.

Матеріали стануть у нагоді науковцям, практикуючим освітянам, здобувачам усіх рівнів освіти.

Вступне слово

Питання етизації освітнього середовища закладу вищої освіти дедалі частіше викликає інтерес наукової спільноти України та покликане формувати академічні цінності учасників освітнього процесу. Важливе місце в етизації займає налагодження наукової комунікації, принципом якої є академічна доброчесність, що базується на повазі до колег-науковців, їхньої наукової праці.

Процедури дотримання академічної доброчесності в Харківському національному педагогічному університеті імені Г. С. Сковороди відображені в нормативній документації закладу, а саме: «Кодексі академічної доброчесності Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди», «Положенні про комісію з питань академічної доброчесності», «Етичному кодексі ХНПУ імені Г. С. Сковороди».

Упродовж 2019-2020 навчального року в університеті було проведено низку заходів з питань формування академічної доброчесності в здобувачів освіти всіх рівнів. Серед них конкурс есе для здобувачів третього освітньо-наукового рівня вищої освіти на тему «Моя академічна доброчесність», покликаний формувати в аспірантів і пошукувачів етичну культуру академічних відносин, цінності й норми поведінки здобувача освіти, основи корпоративної культури наукової спільноти.

Есе – одна із форм вияву власної точки зору, суб'єктивної думки та ставлення до конкретного питання. Есе не претендує на вичерпне й визначальне глибоке занурення в тему, однак потребує вільного, суб'єктивного її тлумачення, інколи навіть парадоксальності мислення, що вирізняє його з інших літературних жанрів. Образність, афористичність, використання свіжих авторських метафор, нових образів у, здавалося б, такій серйозній науковій темі, як академічна доброчесність, зробили конкурсні роботи яскравими й виразними, сприяли розмірковуванню аспірантів над власною науковою поведінкою.

Конкурс есе «Моя академічна доброчесність» у Харківському національному педагогічному університеті імені Г.С. Сковороди було проведено вперше. Результати конкурсу, представлені в цій збірці, є вагомим переконанням започаткування гарної освітньо-наукової традиції проведення подібних заходів серед здобувачів педагогічної освіти всіх рівнів.

*Юрій Дмитрович Бойчук,
доктор педагогічних наук, професор,
член-кор. НАПН України,
виконувач обов'язки ректора
ХНПУ імені Г. С. Сковороди*

Бондар Тетяна Валеріївна, аспірантка третього року навчання кафедри педагогіки, спеціальності 011 – освітні, педагогічні науки

В освітянській спільноті все частіше піднімається питання «академічної доброчесності» («academic integrity»).

Заклади освіти України та світу проводять безліч досліджень, конференцій, лекцій, розробляють проєкти та документи, що вивчають та регулюють питання академічної доброчесності.

Отже, що таке «академічна доброчесність» і чому так важлива в освітній спільноті?

Відповідно до Закону України «Про освіту» під поняттям «академічна доброчесність» розуміють сукупність принципів, правил поведінки учасників освітнього процесу, спрямованих на формування самостійної і відповідальної особистості, спроможної вирішувати завдання відповідно до освітнього рівня з дотриманням норм права та суспільної моралі. Відповідно до Статті 42 цього Закону, основними вимогами дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними та науковими працівниками є:

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про методики і результати досліджень, джерела використаної інформації та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність;
- контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти;
- об'єктивне оцінювання результатів навчання.

Аналогічно, відповідно до ст. 42 цього ж Закону, дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти є:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми

потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації»

Світові науковці визначають поняття *«академічна доброчесність»* по-різному. Так, європейські науковці зосереджують увагу на тому, що академічна доброчесність – це усвідомлення культури поведінки в академічному середовищі та вміння чесно діяти у ньому відповідно до встановлених етичних норм та поважати наукові здобутки колег. Американські науковці, які одними з найперших (з початку 1960-х р. Вільям Боуерс, МакКейб, Тревіно) займалися цим питанням, зазначають, що академічна доброчесність – це «чесна гра», «гра без обману», що має за мету розвинути внутрішню мотивацію спільноти освітнього процесу та дотримання кодексу честі.

Цілком зрозуміло, що академічна доброчесність важлива як для розвитку науки та освіти, так і для формування та виховання в учасників освітнього процесу академічних культурних навичок: чесності, гідності, етики тощо.

На мою думку, у питанні академічної доброчесності в Україні мають місце певні проблеми. По-перше, дотриманню академічної доброчесності заважають відсутність законодавчо чітких вимог і процедур виявлення наявності плагіату, фальсифікації, фабрикації, академічному шахрайству, які є складовими академічної недоброчесності. По-друге, відсутність внутрішньої мотивації освітніх працівників (учителів, викладачів, науковців) до дотримання академічної доброчесності через низькі заробітні плати, відсутність матеріальної бази для проведення якісних досліджень. По-третє, вплив розвитку мережі Internet, яка полегшує копіювання чужих робіт всього двома функціями: Ctrl C та Ctrl V, полегшує підміну результатів досліджень за

допомогою спеціальних програм та сприяє створенню правдоподібних оцінок дослідження тощо. По-четверте, державні архівні заклади, установи не всі охоче сприяють роботі дослідника, деякі зберігають небезоплатну основу користування матеріалами. По-п'яте, відсутність національних безкоштовних програм для своєчасної перевірки на плагіат.

Але не дивлячись на те, як здавалось би, що наука та освіта України приречена скоріше на розвиток недоброчесності, ніж навпаки, існують і мають місце форми роботи, що сприяють розвитку академічної доброчесності, серед них: StrengtheningAcademicIntegrityinUkraine Project (Проект сприяння академічній доброчесності) <https://saiup.org.ua/>, онлайн-курс «Академічна доброчесність» від Ed-era<https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:AmericanCouncils+AcIn101+AcIn2019/about>, про виявлення плагіату та академічної недоброчесності останніх захищених робіт та статей можна відслідкувати тут <https://www.facebook.com/groups/plagiat/?ref=timeline>. Цитованість науковців та своїх публікацій, бібліографічних посилань можна відслідкувати тут <https://scholar.google.com/>, Міжнародний центр академічної доброчесності (ICAI)<https://www.academicintegrity.org/>.

Ліцензовані програми для перевірки текстів на плагіат:

1. **Unicheck.**
2. **Strikeplagiarism.**

Безкоштовні онлайн-програми перевірки тексту на плагіат:

1. **AdvegoPlagiat**<http://advego.ru/plagiat/> – вважається однією з кращих і найшвидших програм для перевірки будь-яких текстів на унікальність.

2. **EtxtAntiPlagiat**<http://www.etxt.ru/antiplagiat/> – аналог *AdvegoPlagiat*.

3. *Перевірка тексту триває довше і перевіряється він більш ретельніше. Відсоток унікальності тексту нижче, ніж у багатьох інших сервісах.*

4. **ANTIPLAGIAT**<http://www.antiplagiat.ru/> – корисний для студентів і аспірантів, але дуже слабенький при перевірці звичайних текстів. Сервісом можна користуватися для будь-якої початкової перевірки на унікальність, але до результатів варто ставитися з підозрою.

5. **CONTENT-WATCH**<http://www.content-watch.ru/text/> – підраховується загальна унікальність тексту у відсотках, а також унікальність щодо кожної знайденої сторінки. Дозволена довжина тексту для перевірки – до 3000 символів (після реєстрації – до 10 тисяч); 5 запитів на день для одного користувача (20 запитів після реєстрації).

6. **TEXT.RU**<http://text.ru> – найбільш просунутий сервіс, виявляє просте переставлення слів і фраз місцями (не допоможе зміна відмінків, часів та інших граматичних категорій слова).

7. **UNPLAG** – працює з форматами DOC, DOCX, PDF, ODT, RTF, HTML, забезпечує найбільш точні результати в режимі реального часу.

8. **StrikePlagiarism.com** – документи можна завантажувати в форматах DOC, ODT, TXT, PDF, відсутні обмеження на обсяг документу.

9. **<http://antiplagiat.su/>** – проста і швидка перевірка. Реєструватися не потрібно, інформативність – посередня.

Отже, вважаю, що варто пам'ятати про документи, які регулюють академічну доброчесність в Україні: Закон України «Про вищу освіту» (2020), «Про наукову і науково-технічну діяльність» (2020) та «Про освіту» (2020). А також про основні принципи академічної доброчесності: уникати плагіату, фальсифікації, академічного шахрайства, використовувати лише перевірені дані, належно цитувати роботи інших дослідників, відповідально ставитися до навчання й дослідження та вчасно використовувати програмами антиплагіату. В іншому випадку, ці принципи можна визначити просто як будь-яку поведінку, яка підриває цінності, норми та практики академічної доброчесності.

Бурлаченко Наталія Василівна, аспірантка третього року навчання
кафедри педагогіки, спеціальності 011 – освітні, педагогічні наук

Для визначення принципів етичних норм в освітній сфері західних країн повсюдно використовується поняття «Academic Integrity», яке при дослівному перекладі означає «академічна цілісність», а при смисловому може звучати, наприклад, як «академічна сумлінність» і «академічна чесність». Під терміном «академічна сумлінність» прийнято розуміти сукупність духовних цінностей, таких як чесність, справедливість, довіра, повага і відповідальність, а також ідеалів, які повинні дотримуватися всіма учасниками науково-освітнього процесу.

Академічна сумлінність включає в себе забезпечення чесності та справедливості в наукових дослідженнях, викладанні й навчанні з боку вчених, викладачів і студентів. Усі учасники науково-освітнього процесу повинні поважати працю та заслуги своїх колег, бути відкритими для спілкування, відповідати за свої дії та дотримуватися прозорості у всіх сферах наукової діяльності. Академічна сумлінність забезпечує довіру суспільства до авторитету сучасної науки на всіх її рівнях, включаючи процес дослідження й отримання результатів.

Порушення принципів академічної сумлінності є низкою некоректних дій з боку будь-якого учасника науково-освітнього процесу. Прикладами несумлінної наукової поведінки є плагіат, самоплагіат, шахрайство на іспитах або підсумковій атестації, змова, оплата третій стороні для виконання наукової роботи, фальсифікація отриманих даних у дослідженні, недобросовісна поведінка наукових експертів, рецензентів і т. і.

Важливо відзначити, що обман і плагіат є найбільш серйозними порушеннями академічної сумлінності в науці, так як при цьому страждає сама ідея оригінального дослідження, що в кінцевому результаті не тільки не приносить користі науковому товариству, а й шкодить йому.

На мою думку, поняття очевидного наукового плагіату об'єднує у свою чергу такі категорії: присвоєння авторства елементам чужого наукового дослідження; запозичення елементів чужого наукового твору з використанням правил наукового цитування; самозапозичення.

Засоби масової інформації постійно висвітлюють проблему плагіату, наводячи конкретні приклади порушення академічної сумлінності, тим самим підриваючи репутацію не тільки вчених, але й великих науково-дослідних інститутів. У 2017 році були опубліковані результати перевірки докторської дисертації колишнього міністра оборони Німеччини Карла-Теодора цуГуттенберга на предмет плагіату. Результати перевірки підтвердили наявність плагіату в його роботі, після чого міністр був змушений подати у відставку.

Плагіат у науці є актуальною проблемою і серйозним порушенням принципів академічної сумлінності, так як при цьому втрачають своє значення оригінальність і сама ідея наукових досліджень. Інтелектуальне запозичення зачіпає всі рівні науково-освітнього процесу, починаючи від студентів і аспірантів та закінчуючи професорсько-викладацьким складом будь-якого інституту. А тому боротьба з академічною нечесністю повинна носити державний масштаб не просто шляхом накопичення знань і умінь, але і методом формування професійних і загальнокультурних цінностей на всіх рівнях науково-освітнього процесу. Безумовно, необхідна подальша розробка універсальних навчальних модулів, у яких кожному вченому-початківцю будуть роз'яснені цілі академічної сумлінності. Такий інформаційний матеріал повинен бути доступним, а ознайомлення і контроль виконання бути невід'ємною частиною сучасної академічної освіти.

Волкова Я.В., аспірантка третього року навчання кафедри педагогіки,
спеціальності 011 – освітні, педагогічні наук

На сьогодні, вища освіта є великою рушійною силою на шляху в майбутнє. Кожен учень, студент та викладач прикладає немало зусиль, щоб отримати те чи те звання. Держава, як соціальний інститут, надає можливість кожному бажаючому стати спеціалістом у різних сферах діяльності, але будучи зацікавленими в розвитку нашої країни, встановлює певні правила та принципи, які, на мою думку, доречні та справедливі до тих людей, які дійсно зосереджено вкладають усі зусилля, щоб отримати не тільки знання, але й звання. Наприклад, у Законі України «Про освіту» є таке поняття, як «Академічна доброчесність». Воно трактується, як сукупність етичних принципів і визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання, та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень [1. с. 41].

На мою думку, академічне «шахрайство» недопустиме. Розумне використання висловів знавців – альтернативне вирішення недорозвинених умів. Краще цитувати та посилатися на джерела інформації, виконувати самостійно роботу та дотримуватися норм законодавства про авторське право і суміжні права, що зазначено в статті 42 Закону України «Про освіту» [1. с. 41].

Щоб запобігти фабрикації, фальсифікації, обману, хабарництву тощо, необхідно впроваджувати тему «Академічна доброчесність» на загальне обговорення, під час лекцій, позааудиторних занять. Коли учасник освітнього процесу буде проінформований, він несе відповідальність вже свідомо. Таким чином, оцінюючи ризики кожен буде відповідати за своє майбутнє, та майбутнє цілої нації. Адже, суспільство не буде страждати від того, що наші спеціалісти не можуть вилікувати, або виховати дитину. Ми не повинні боятися, робити помилки, ми повинні вчитися на них заради своїх дітей, заради майбутнього.

Звісно, кожен поганий вчинок несе після себе покарання. Це може бути як проходження повторного оцінювання так і позбавлення академічної стипендії. Більш ретельно про відповідальність можна почитати в статті 42 Закону України «Про освіту»[1, с. 42].

Насправді, мені б не хотілось залякувати освітян, а навпаки, надихнути їх на творче мислення та нестандартне вирішення їх наукової діяльності. Коли є мотивація – є бажання та ідеї. Давайте заохочувати студентів, аспірантів та інших бути креативними, особливими у своїх думках!

Список використаної літератури

1. Закон України “Про освіту”.С.: ТОВ “ВВП НОТІС” 2020 - 80 с.

Гепенко Людмила Олександрівна, аспірантка третього року навчання кафедри педагогіки, спеціальності 011 – освітні, педагогічні наук

На мою думку, досить цікавої трансформації у понятті «академічна доброчесність» набуло саме слово доброчесність. З церковної точки зору, це слово означає тілесну чистоту й чистоту духу, що досягається боротьбою із закоренілими в нас наслідками гріхопадіння, з нашими духовними вадами.

Поняття академічної доброчесності визначається як сукупність етичних принципів, порушення яких аж ніяк не сприяє розвитку освіти, науки, культури. Тому у своїй практичній і теоретичній роботі ми маємо не допускати таких порушень як академічний плагіат, фабрикація, обман, списування, хабарництво.

Зробити це зовсім неважко, якщо Ви правильно обрали свій шлях у житті, якщо Ваші слова збігаються з Вашими справами. Бо ми завжди своїх учнів, студентів учимо «жити по правді» і не маємо морального права порушувати цей принцип у які б складні часи нам би не випало жити, адже на долю кожного покоління випадають свої випробування. І треба долати їх достойно, не забуваючи про доброчесність.

Грановська Тетяна Яківна, аспірантка третього року навчання кафедри педагогіки, спеціальності 011 – освітні, педагогічні наук

Питання академічної доброчесності турбує кожного сучасного науковця, оскільки все частіше стикаємося з проблемою плагіату та авторських запозичень без коректних посилань на джерело, особливо у кваліфікаційних роботах різного рівня. Кожен сучасний дослідник, на мою думку, переймається цією проблемою, адже від якості наукових праць залежить не просто рівень науковця, а його честь та ім'я в науковій спільноті.

Для того, щоб ознайомитися з проблемою академічної доброчесності, необхідно зрозуміти сутність цього поняття. Відповідно до закону «Про освіту» академічна доброчесність визначається як «сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень» [1].

Виходить, щоб бути академічно доброчесним треба дотримуватись певних правил, які регламентуються законом, а саме: робити посилання на використані джерела інформації інших науковців, не порушувати авторське право, надавати достовірну інформацію про методики, результати досліджень, джерела використаної інформації, у тому числі власні дослідження [1] тощо.

Я переконана, що справжній відповідальний науковець намагається дотримуватися всіх норм і не порушувати академічну доброчесність. Проте, на превеликий жаль, у деяких роботах все ж таки знаходять академічний плагіат під яким розуміють: «оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства» [1].

Звичайно, якщо порушення доброчесності умисне, то такий підхід до роботи викликає обурення. Я маю досить невеликий досвід у науковій роботі,

але намагаюся критично оцінювати будь-які судження та висновки стосовно академічної доброчесності зокрема. Мені досить важко погодитись із думкою, коли науковця звинувачують у плагіаті, де на певну цитату чи твердження стоїть посилання в роботі, яке на переконання перевіряючих не є першоджерелом. Це не справедливо, адже дослідник, опрацьовуючи велику кількість літератури, роблячи на них відповідні посилання, не має навіть сумніву у своїй порядності і доброчесності, проте, попередній автор, навпаки, не лише присвоює чужі надбання, але й підставляє інших науковців. То чому не перевірити попереднього автора і покарати саме його, а не людину, яка посилається саме на конкретну працю.

Звичайно, ми живемо в епоху технологій і зараз існує певна кількість ресурсів, за допомогою яких можна перевірити достовірність джерел та унікальність тексту, але й вони не дають стовідсоткової гарантії результату перевірки, так як порівнюють послідовність певних словосполучень у текстах. Особисто я стикалася з проблемою, коли перевіряла свої наукові статті на програмах антиплагіату. Навіть частини тексту із закону, які я точно брала із офіційного сайту МОН України, відображалися фіолетовим кольором і надавалися посилання зовсім на невідомі для мене джерела (наприклад, шкільний сайт, який, звичайно, не є першоджерелом), що говорить про некоректність роботи програм для перевірки на антиплагіат. Ще один приклад із власного досвіду, частина особисто мною написаного тексту українською мовою при перевірці на відповідній програмі показало стовідсоткову унікальність тексту, але коли статтю було переведено на англійську мову, то унікальність зменшилась до 70%. При чому були виділені окремі фрагменти тексту, словосполучення, посилань на конкретні джерела не було запропоновано, проте, якимось чином відбулося порівняння із загальноновживаними словосполученнями й при цьому унікальність тексту знизилася.

Особливо мене, як молодого науковця, обурює поняття «самоплагіат». На мій погляд, таке поняття є взагалі неприпустимим. Оскільки, як правило,

науковець працює над певною проблемою не один рік, він нарощує матеріал, розробляє та перевіряє певні методики на різних етапах і звичайно використовує попередні дані, розробки, проводячи аналіз отриманих результатів. Якщо раніше опублікувати тези доповідей у конференції, а потім на основі них зробити наукову статтю було нормою, то зараз це самоплагіат, або використання раніше опублікованих матеріалів. Я вважаю, що це поняття навіть принижує гідність науковця, який дійсно працює над конкретною проблематикою значний період часу.

Особисто я намагаюся дотримуватися встановлених правил академічної доброчесності та не порушувати авторських прав інших авторів, але сподіваюся, що все-таки науковці навчаться захищати свою академічну гідність і відстоювати свої права на власні розробки, твердження, саморозвиток і використовувати свої матеріали тоді, коли вважатимуть це доцільним і не боятимуться, що це буде самоплагіатом.

Можливо, у якихось моментах я помиляюся, зважаючи на свій досить незначний досвід наукової роботи, але це моя особиста думка.

Список використаних джерел

1. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. Дата оновлення: 24.06.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 24.06.2020).

Гузенко Наталія Олександрівна, аспірантка третього року навчання
кафедри педагогіки, спеціальності 011 – освітні, педагогічні науки

У сучасному світі інтернет та комп'ютерно-інтегровані технології розвиваються досить швидко, а це, у свою чергу, дає великі можливості для написання цікавих наукових робіт переважно студентами, аспірантами тощо.

Написання будь-якої наукової роботи потребує посилання на цитати інших авторів, адже щось нове завжди ґрунтується на тих знаннях, які вже були досягнуті раніше.

Виникає питання, що є справжнім плагіатом? Можемо впевнено відповісти, що це використання цитат інших авторів саме без посилання на джерело. Тому завданням, яке постає у подальшому дослідженні, є виникнення плагіату та можливих шляхів його усунення.

Великою проблемою є те, що більшість студентів не знають визначення поняття «плагіат» і ставляться до нього досить легковажно, що сприяє його виникненню. Тому доречно дослідити визначення цього поняття. У законі України «Про авторське право і суміжні права», плагіат – це «оприлюднення (опублікування), повністю або частково, чужого твору під іменем особи, яка не є автором цього твору» [1]. Науковець О.М. Рижко підкреслює, що розуміння значення впливає з етимології самого слова «плагіат», яке первісно походить із латинського *plagiatus* «викрадений» [2, с. 42]. Закон України «Про освіту» дає визначення академічного плагіату, як оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства [3].

Треба зазначити, що поняття плагіату досить тісно переплітається з поняттям «академічної доброчесності», яке означає, що в процесі навчання чи досліджень, студенти, викладачі та науковці керуються, передусім, принципами чесності, чесною праці та навчання. Плагіат, списування, несанкціоноване використання чужих напрацювань є неприйнятними явищами і жодним чином

не толеруються в спільноті [4]. Важливо відмітити, що академічний плагіат має різні види та проявляється у різних формах.

З точки зору К. Афанасьєвої, за обсягом привласненого матеріалу, академічний плагіат може бути повний і частковий; за ступенем автентичності текстів – прямий і опосередкований. Під повним плагіатом мають на увазі навмисне привласнення авторства на твір у повному обсязі. Частковий плагіат – використання у своїх працях частин або уривків з чужих творів без зазначення імені автора чи без оформлення уривку відповідно до вимог цитування. Прямий плагіат передбачає привласнення авторства на чужий твір або його уривки, що використані без зміни. Опосередкований плагіат – привласнення авторства на чужий твір чи його уривки, що попередньо були видозмінені плагіатором. У його основі – переказ авторського тексту, те ж саме перефразування. Якщо прямий плагіат трапляється не так часто, то опосередкований є чи найпоширенішим порушенням у академічній царині [5].

Дослідник І.О. Побіженко виділяє причини, що підштовхують студентів до плагіату, який ділиться на дві групи: ненавмисний і навмисний плагіат. Причини ненавмисного плагіату можна узагальнити як незнання студентами вимог, яким повинні відповідати роботи, і того, як такі вимоги виконувати [6, с. 182].

Сьогодні для виявлення плагіату в закладах освіти використовують різні програми, в тому числі й ті, які є у вільному доступі мережі Інтернет. Нажаль, вони часто є недостатньо досконалими та зручними у використанні. На державному рівні Міністерство освіти і науки України тільки починає розробку власного програмного забезпечення, що сприятиме виявленню плагіату в наукових роботах.

Отже, для запобігання виникнення плагіату необхідно:

- проводити роз'яснювальну роботу серед студентів з питань академічної доброчесності та власної відповідальності за недобросовісну поведінку;

- навчати грамотному написанню та викладу своїх думок, правильному цитуванню й виділенню висновків інших авторів, умінню цікаво піднести матеріал тощо [6, с. 181];
- розробити спеціальний курс для студентів, аспірантів щодо правильного написання наукових робіт;
- розробити єдине програмне забезпечення для всіх закладів вищої освіти України

Список використаної літератури

1. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 23.12.1993 №3792-XII. URL: <http://www.zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3792-12> (дата звернення: 22.07.2018).
2. Рижко О. М. Плагіат: складники розуміння. Держава та регіони. Серія: Соціальні комунікації. 2016. № 3 (27). С. 40-48.
3. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua/laws/term/2145-19> (дата звернення: 05.09.2017).
4. Проект сприяння академічній доброчесності в Україні (SAIUP).URL : [http://www.americancouncils.org.ua/uk/pages/34/Strengthening%20Academic%20Integrity%20in%20Ukraine%20Project%20\(SAIUP\).html](http://www.americancouncils.org.ua/uk/pages/34/Strengthening%20Academic%20Integrity%20in%20Ukraine%20Project%20(SAIUP).html).
5. Афанасьєва К. Явище академічного плагіату: витоки та шляхи боротьби. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2012. № 6. С. 86-91.
6. Побіженко І. О Плагіат у сучасних умовах України. Збірник наукових праць Харківського університету Повітряних Сил. 2015. Випуск 4(45). С. 181-183

Єсікова Ірина Василівна, аспірантка першого року навчання кафедри педагогіки, спеціальності 011 – освітні, педагогічні науки

Згідно із статтею 42 «Академічна доброчесність» Закону України «Про освіту» від 05.09.2017 №2145-VIII «академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень»[1].

З моменту набрання чинності цього Закону питання академічної доброчесності є дуже актуальними для українського суспільства, оскільки вона є невід’ємною частиною освітнього процесу, а її порушення – загрозою для кожного учасника освітнього процесу.

На мою думку, неприпустимим є те, що в суспільстві сприймається як норма написання наукових робіт на замовлення, коли в статтях перефразовуються і видаються за власні чужі думки, коли наукове дослідження та можливість зробити для науки щось нове для людини є нецікавими, а потрібно лише здобуття вченого ступеню. Я вважаю, що в українському суспільстві відбулася неправильна розстановка пріоритетів та цінностей освіти, наукові знання здобуваються не для того, щоб відкривати щось нове і тим самим допомагати суспільству, не для чесного імені науковця, а задля наукового ступеню та кращої посади. А все має бути навпаки.

У свою чергу, під час написання наукового дослідження я намагаюся максимально дотримуватися вимог та правил академічної доброчесності. У разі використання технологій, методик, ідей, розробок, тверджень обов’язково посиляюся на праці авторів, літературні наукові джерела, надаю достовірну інформацію, не спотворюю результати досліджень інших науковців. На основі ґрунтовного аналізу попередніх наукових досліджень планую розробити авторську технологію застосування ІКТ в інклюзивному освітньому середовищі закладів загальної середньої освіти, що буде новизною моєї дисертаційної

праці. Крім того, написані мною фахові статті й тези доповідей для науково-практичних та науково-методичних конференцій обов'язково перевіряю на наявність плагіату за допомогою програм у Всесвітній мережі Інтернет. Це дозволило мені збільшити відсоток унікальності тексту наукового дослідження, набутти нових необхідних для майбутнього вченого навичок наукового пошуку, аналізу, синтезу та роботи над дослідженням у цілому.

Отже, для підтримки академічної доброчесності та розв'язання питань академічної недоброчесності покаранням проблему не вирішити. Я вважаю за потрібне необхідність введення в систему підготовки молодих науковців таких навчальних дисциплін, які будуть розкривати сучасні стандарти академічного письма, вчитимуть писати відповідно до поставлених вимог, ознайомлювати з відповідальністю в разі недотримання правил академічної доброчесності та, головне, – розвивати в науковців бажання зробити щось важливе для розвитку своєї країни, популяризувати культуру боротьби з плагіатом, залучення іноземних експертів, які мають успішний досвід упровадження академічної доброчесності для обміну інформацією, проведення різноманітних тренінгів, конференцій, які послугують гарним прикладом для українського суспільства. Держава, в свою чергу, теж повинна заохочувати та підтримувати тих науковців, які дотримуються правил.

Чесність починається з кожного з нас!

Список використаної літератури

1. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 №2145-VIII.
URL:<http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/page3>

Жадан Олена Миколаївна, аспірантка першого року навчання кафедри педагогіки, спеціальність 011 – освітні, педагогічні науки

Уявлення та розуміння поняття «академічна доброчесність» мають для кожного відмінні трактування, оскільки проєктуються на особистісну площину. Та спільними в них є фактори чесності, розсудливості, справедливості, безкорисливості, довіри, поваги.

Доброчесність – це філософське морально-етичне поняття, що підпорядковується гуманності, порядності. Чи всі здатні прийняти його як особистісну чесноту? Однозначно, цьому прийняттю має передувати саморозвиток, самовдосконалення, формування полікультурної компетентності, духовної складової здоров'я. Ці процеси є складними та довготривалими, результат їх часто може бути віддалений у часі або «на фініші» не влаштовувати особистість. Можливо, через це в освіті маємо розповсюдженими явища порушення академічної доброчесності, як: оприлюднення наукових результатів інших осіб як власні дослідження, самоплагіат, вигадкування даних (фабрикація), їх фальсифікація, надання завідомо неправдивої інформації щодо власної науково-дослідницької діяльності тощо.

Як мотивувати себе на прийняття та дотримання принципів академічної доброчесності? На мою думку, по-перше, свідомо обмежити можливості для академічної нечесності, по-друге, підтримувати стандарти академічної доброчесності.

Одним із видів порушення академічної доброчесності є академічний плагіат. Особливо болісною за сприйняттям є його наявність для авторів першоджерел. Наприклад, будучи редактором всеукраїнського фахового видання, я неодноразово зіткнулася з таким: у статті автора вилучала частини із свого власного доробку, які подавалися без відповідних посилань. Керівництво видавництва мало тверду позицію щодо дотримання авторами принципів академічної доброчесності, через що за подібних ситуацій у друці матеріалів відмовляли. Академічну недоброчесність у проявах фальсифікації, плагіату

мені доводилося констатувати при експертному аналізі підручників «Основи здоров'я» (8, 9 класи), про що складалася відповідна довідка і електронний макет направлявся авторам на доопрацювання, велося обговорення їх власної позиції щодо академічної доброчесності. Варто визнати той факт, що в результаті виконання авторськими групами зауважень і рекомендацій підручникам було надано гриф МОНУ, за рейтингом діючих нині навчальних посібників вони мають найвищі позиції з відповідної дисципліни.

Спілкування з людьми, які мають чіткі особистісні установки щодо академічної доброчесності, – одне з реальних вирішень проблеми. Така співпраця сприяла формуванню в мене особисто відповідних позицій неухильного виконання принципів поваги до наукової спільноти. Так, працюючи над укладанням методичних посібників для вчителів основ здоров'я, робочих зошитів для учнів молодших класів та методичних рекомендацій до них (Жадан О. М., Основи здоров'я. 1 клас. Робочий зошит «Здоров'ятко» - Х. : Вид. група «Основа», 2014. (Серія «Новий стандарт»)); Жадан О. М., Основи здоров'я. 2 клас. Робочий зошит «Здоров'ятко» - Х. : Вид. група «Основа», 2015. – (Серія «Новий стандарт»)), дотримувалася критеріїв академічної доброчесності, вкладаючи в основу роботи власні ідеї, керувалася рекомендаціями рецензентів (Ю. І. Чернецька, доцент кафедри соціальної педагогіки КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія; Ю. Д. Бойчук, доктор педагогічних наук, професор, проректор з наукової роботи ХНПУ ім. Г. С. Сковороди). Схвалення МОНУ для використання посібників є підтвердженням правильності обраної позиції як автора.

Я впевнена, що академічна доброчесність – це якісна зміна системи вищої освіти. Побудовані на чесності та етичних цінностях освітній процес і наукова діяльність, створення нових механізмів комунікації в закладах вищої освіти – усе, що сприятиме формуванню високої академічної культури, носіями якої будуть науково-педагогічні, наукові працівники та здобувачі освіти.

Желанов Дмитро Володимирович, аспірант третього року навчання
кафедри педагогіки, спеціальності 011 – освітні, педагогічні науки

Однією із складових якості сучасної вищої освіти є відповідальність здобувачів освіти за результати своєї науково-дослідницької діяльності. У цьому контексті академічна доброчесність є системоутворювальною характеристикою, яка зумовлює формування таких етичних якостей науковців, як-от: чесність, відповідальність, сумлінність, порядність, довіра, справедливість.

Ідеї академічної доброчесності нормативно задекларовані в законах України «Про вищу освіту» (2014 р.), «Про освіту» (2017 р.), «Про авторське право і суміжні права» (2015), в рекомендаційному листі МОН України від 24.10.2017 № 1/9-565 «Щодо забезпечення академічної доброчесності у закладах вищої освіти», Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року (2013), Постанові Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження наукових ступенів» (2013), «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)» (2016), «Про проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії» (2019).

У європейському освітньому просторі ґрунтовні положення академічної доброчесності закладено в таких документах, як: Велика Хартія університетів (1988), Бухарестська Декларація з етичних цінностей та принципів вищої освіти в Європейському регіоні (2004); «Європейський кодекс дослідницької доброчесності» (2010), Етичні кодекси провідних університетів країн Західної Європи, Центрально-Східноєвропейських країн, країн Балтії та країн Середземномор'я.

Міжнародний центр академічної чесності при Ратлендському інституті етики, Університет Клемсон у Південній Кароліні розробили документ «Фундаментальні цінності академічної доброчесності». У форматі цього

документу, академічна доброчесність – це відданість академічної спільноти, навіть перед лицем труднощів, шести фундаментальним цінностям: чесності, довірі, справедливості, повазі, відповідальності й мужності.

У книзі Т.Фінікова, А. Артюхова «Академічна чесність як основа сталого розвитку університету» термін «академічна доброчесність» виступає як «моральний кодекс або етична політика академічного середовища, що включає такі цінності, як уникнення омани чи плагіату, дотримання академічних стандартів, чесності та ретельності в дослідженнях та академічних публікаціях».

Академічній доброчесності протиставляється категорія академічної нечесності, що проявляється в таких видах діяльності:

- фабрикація даних – передбачає штучне створення вигаданих даних чи фактів на підтримку положень, які пропонуються майбутнім фахівцем у науковій праці;
- фальсифікація даних – полягає у свідомій зміні чи модифікації даних для підтвердження тих чи тих наукових здобутків майбутнього фахівця;
- академічний саботаж – вчинення майбутнім фахівцем під час професійної підготовки протиправних дій, які дають змогу отримати нелегітимну академічну вигоду, чи зменшити таку для інших членів академічної групи чи спільноти (наприклад, шляхом затягування процесу рецензування роботи автора для використання результатів у власних цілях, знищення певних даних відносно інших дослідників-конкурентів);
- професорська нечесність – зловживання окремими представниками професорсько-викладацького складу своїми службовими обов’язками з метою примусу і тиску на інших учасників професійної підготовки;
- академічне шахрайство – поведінка майбутніх фахівців, коли в ході виконання освітніх завдань вони використовують у корисливих цілях недозволені матеріали, інформацію чи інші допоміжні засоби;
- плагіат чи запозичення наукових ідей і презентація їх як власних.

На мою думку, виконання норм академічної доброчесності здобувачами освіти полягає в такому:

- чесне й відповідальне ставлення до освітнього процесу та результатів своєї наукової діяльності;
- самостійне виконання навчальних завдань;
- посилення на джерела інформації в разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей у своїй дисертаційній роботі та наукових статтях; презентація достовірної інформації про результати власної наукової діяльності.

У сучасному освітньому й науковому просторі з'явилися ліцензовані програми для перевірки текстів на плагіат з метою визначення ступеню оригінальності та новизни авторського тексту та запобігання плагіату та запозичень:

1. *Unicheck*;
2. *Strikeplagiarism*.

Безкоштовні онлайн-сервіси для перевірки тексту на плагіат:

1. *CONTENT WATCH* - <http://www.content-watch.ru>;
2. *ANTIPLAGIAT* - <http://www.antiplagiat.ru>;
3. *TEXT.RU* - <http://text.ru>;
4. *EtxtAntiplagiat* - <http://www.etxt.ru/antiplagiat>;
5. *AdvegoPlagiat* - <https://advego.com/antiplagiat>.

Є позитивним, що всі сучасні наукові видання перед тим, як прийняти наукову продукцію на друк, здійснюють її перевірку на плагіат. Можливо, такий крок виконує не тільки констатувальну, але й виховну функцію, що з часом дасть позитивні результати в контексті виконання норм академічної доброчесності.

Завгородня К.П., аспірантка першого року навчання кафедри початкової і професійної освіти, спеціальності 015 – професійна освіта,

У сучасному світі освіти й науки принципово важливою є академічна доброчесність. У Законі «Про освіту» академічна доброчесність визначається як «сукупність **етичних принципів** та визначених законом **правил**, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою **забезпечення довіри** до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень» [1].

Для розвитку успішного наукового суспільства значущими є шість цінностей академічної доброчесності: чесність, довіра, справедливість, повага, відповідальність, відвага. Кожна ланка індивідуальна та важлива й неможлива одна без одної. Чимало освітян їх дотримуються, але зустрічаються й такі, хто ними нехтує. На жаль, не мало й таких, кому взагалі не відоме це поняття. Тому знайомитися з ним потрібно починати вже з школи. Чітко вказувати, що таке фальсифікація та яку відповідальність несуть порушники. Списування, обман, брехня чи інший прояв нечесної поведінки є неприйнятним. І тут в першу чергу варто бути чесним із самим собою, бо тільки-но здобувач зважується на обман, як фундаментальні цінності академічної доброчесності руйнуються. Зникає довіра, згодом – повага, вибухає конфлікт щодо чесності та справедливості.

Що ж змушує здобувачів йти на обман? Лінощі, думка про непотрібність чи неважливість предмету, нецікаві уроки, великий об'єм домашніх робіт, суворі вимоги батьків до оцінок, невміння та небажання користуватися додатковою літературою – цей список можна продовжувати безкінечно. І тому, на жаль, списування чи плагіат – найлегший шлях уникнути більшості неприємностей.

Для закладу вищої освіти важливо дотримуватись академічної доброчесності. Незалежно від галузі, майбутні фахівці повинні відповідати своїм кваліфікаційним вимогам. А без чесного та справедливого засвоєння матеріалу під час навчання не можливо бути відмінним фахівцем. Щодо

підготовки вчителів, то на професорсько-викладацький склад кафедр покладено складне завдання – переконати здобувачів у важливості принципів академічної доброчесності та навчити їх дотримуватись їх. Наслідком недотримання цих принципів є заплямована репутація всіх причетних, але найгірше – усієї освітньої установи та взагалі всієї системи освіти.

Чесність стосується всіх учасників освітнього процесу, бо вона породжує довіру. Під час написання будь-яких письмових робіт використовуємо ту інформацію, яка вже відома для загалу і є основою наших досліджень. Тому мусимо довіряти здобуткам попередників, бо довіра гарантує плідну співпрацю, цікавий і надійний обмін інформацією, яку можна вільно використовувати, коректно вказуючи автора, чиї надбання нас зацікавили. Цим самим засвідчуємо повагу до дослідника (його праці, точки зору) й до самого себе, адже доброчесно виконуємо свою роботу, за яку будемо нести відповідальність. А бути відповідальним – це не порушувати принципи академічної доброчесності.

Крім того, не вміння копіювати когось чи привласнювати чийсь результати роботи, а вміння відстоювати власні погляди та переконання робить нас відважними та сміливими. Адже про плагіат, недобросовісне цитування чи будь-які інші порушення рано чи пізно стане відомо в колі науковців. А відстояти власні дослідження та результати буде дуже складно, оскільки всі ланки академічної доброчесності порушено. Тому для покращення ситуації з дотриманням принципів академічної доброчесності проводяться конференції, різні інформативні заходи, іноді з залученням іноземних експертів. Особливо звертають увагу на співпрацю з бібліотеками університету, розробки Кодексів честі, сучасні методи викладання, методи роботи зі студентами, взаємини студент-викладач-адміністрація.

В освітньому середовищі Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди відповідально ставляться до дотримання цінностей академічної доброчесності. Про це свідчить Кодекс академічної доброчесності Харківського національного педагогічного університету імені

Г. С. Сковороди та Положення про академічну доброчесність Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди, у яких визначено поняття академічної доброчесності, її принципи, види порушень, відповідальність та рекомендації з їх попередження. Дотримання провідних положень є запорукою формування корпоративної та індивідуальної культури академічної доброчесності спільноти викладачів і здобувачів Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди.

Список використаної літератури

1. Закон України «Про освіту» від 02.04.2020 р., № 38-39, ст. 380.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
2. Положення про академічну доброчесність в Харківському національному педагогічному університеті імені Г. С. Сковороди. Харків, 2018
3. Кодекс академічної доброчесності Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. Харків, 2020

Загребельний Олександр Васильович, аспірант третього року навчання кафедри педагогіки, спеціальності 011 – освітні, педагогічні науки

«Усе нове сказали давні греки, або про плагіат»

У цій, на перший погляд, жартівливій фразі криється проблема сучасної науки. Інформатизація суспільства, стрімкий розвиток технологій і вільний доступ до продуктів інтелектуальної власності полегшують процес використання та розповсюдження інформації. Усе більших обертів набувають процеси недобросовісного запозичення, присвоєння і використання чужих ідей і думок, що особливо розповсюджено в студентських і наукових колах і класифікується як плагіат.

Плагіат – це оприлюднення (опублікування), повністю або частково, чужого твору під іменем особи, яка не є автором цього твору. Плагіат реалізується на рівні ідей, задумів, уже оприлюднених текстів, чужих чи своїх.

Загалом, плагіат можна поділити на три основні типи:

1. Копіювання чужої наукової роботи, чи декількох робіт та оприлюднення результату під своїм іменем;

2. Створення суміші власного та запозиченого тексту без належного цитування джерел;

3. Рерайт (перефразування чужої праці без згадування оригінального автора). Цей тип плагіату, якщо він зроблений більш-менш досконало на сьогодні важко виявити технічними засобами пошуку плагіату (програмами антиплагіату).

Також розрізняють:

❖ републікацію – повторне або багаторазове оприлюднення в іншому джерелі чужої інформації за справжнім підписом автора й посиланням на джерело;

❖ реплікацію – процес копіювання даних з одного джерела на багато інших і навпаки, тобто своєрідне «тиражування» інформації без дозволу автора;

❖ фальсифікацію – вигадкування тих чи інших, наприклад, статистичних показників з подальшим вказуванням їх у якості власної роботи;

❖ дослівний плагіат – копіювання тексту слово в слово, або незначне перефразування тексту;

❖ мозаїчний плагіат – це компіляція декількох джерел та перефразування окремих слів. У результаті з'являється мозаїка, в якій не зрозуміло, де закінчується одне джерело, де починається інше, де коментар автора;

❖ відсутність посилань на прямі цитати;

❖ неадекватне перефразування. Коли ви перефразовуєте, ваше завдання – передати думку джерела своїми словами. Для цього не достатньо змінити кілька слів тут і там, а решту залишити; замість цього,

виповинні повністю викласти ідеї своїми словами. Після того, як визнали це, виповинні озирнутися на оригінальний текст і переконатися, що не використовували ті ж слова або структуру. Якщо хочете використовувати деякі іслів автора для акцентуації, виповинні поставити ці слова в лапки і забезпечити цитату;

- ❖ списування письмових робіт інших студентів;
- ❖ згадування джерела без посилання. Не достатньо вказати, що ці слова процитовано, необхідно вказати автора та джерело, щоб були процитовані;
- ❖ переклад студентом статті іноземного автора, внесення точкових правок у перекладений текст і його подача як свого власного оригінального тексту.

Плагіат можна умовно розділити на два типи: умисний та неумисний. Зрозуміло, що в першому випадку студент намагається приховати факт запозичення чужого матеріалу і подати його як свій. У другому ж випадку він просто не знає, як оформити свою роботу правильно. Студенти не повністю розуміють, що таке плагіат. Вони не знають правил цитування, оформлення посилань, перефразування, рерайту і т. і.

Цитування має використовуватися у всіх випадках, коли в роботі використовуються дані, взяті зі сторонніх джерел, а не отримані або створені безпосередньо автором. Порухення вказаних таких правил і їх недотримання має розцінюватися як плагіат:

1. якщо думка автора наводиться дослівно, то її слід взяти в лапки;
2. якщо цитується великий уривок тексту, то він може не братися в лапки, натомість – виділяється або відбивається від решти тексту певним способом (набирається іншим кеглем, шрифтом, накресленням, відбивається від основного тексту більшими абзацними відступами тощо);
3. допускається скорочення цитати, яке не веде до викривлення думки автора. Місце скорочення має бути відзначене в цитаті квадратними дужками з трикрапкою всередині;

4. допускається перефразування цитати, зміна словоформ чи відмінків певних слів. У такому разі, цитата в лапки не береться, але в квадратних дужках обов'язково ставиться посилання на джерело (його порядковий номер зі списку використаної літератури, який додається до роботи);

5. у списку використаної літератури завжди слід вказувати навіть ті джерела, які використовувалися під час підготовки роботи і вивчення теми, навіть якщо прямих посилань чи цитувань цих джерел у роботі нема.

Протилежне поняттю плагіату є поняття оригінальність тексту. Закономірно, що чим більше плагіату в тексті, тим менше його оригінальність і навпаки – чим менше плагіату, тим унікальність тексту вища.

Перевірити текст на унікальність можна кількома способами:

1. за допомогою спеціальних програм;
2. за допомогою сайтів, які надають такі послуги.

1) ANTIPLAGIAT <http://www.antiplagiat.ru/> – дуже слабенький. Можете користуватися для будь-якої початкової перевірки на унікальність, але до результатів варто ставитися з підозрою.

2) CONTENT-WATCH <http://www.content-watch.ru/text/> – при перевірці на унікальність він використовує власний алгоритм пошуку в Інтернеті. Сайти можуть містити матеріали повні або часткові копії заданого тексту. Реєструватися для перевірки на сайті не потрібно. На основі запропонованих варіантів підраховується загальна унікальність тексту у відсотках, а також унікальність щодо кожної знайденої сторінки з збігами. Є можливість подивитися, які частини тексту були знайдені на кожній з проаналізованих сторінок. При цьому існує відмінна можливість ігнорувати певний сайт. До обмежень відноситься довжина тексту до 3000 символів (розширюється до 10.000 символів після реєстрації); до 5 запитів в день на одного користувача (20 після реєстрації).

3) TEXT.RU <http://text.ru> – здійснює перевірку на плагіат онлайн за алгоритмом, який вміє:

- захищати від неякісного рерайта зі зміною кожного п'ятого чи четвертого слова (у текстах, написаних так само, буде виявлений високий відсоток збігів з першоджерелом);

- виявляє просту перестановку слів, фраз і пропозицій місцями; не допоможе і зміна відмінків, часів і інших граматичних категорій слова; не зіграє ролі додавання у вихідну пропозицію нових слів.

Безкоштовна онлайн перевірка тексту, реєструватися не потрібно. Працює дуже швидко, після перевірки надає звіт з відсотком унікальності, числом знаків з проблемами і без них.

4) StrikePlagiarism.com –антиплагіатна інтернет-система, яка автоматично перевіряє оригінальність тексту. Документи можна завантажувати в систему в багатьох популярних форматах (DOC, ODT, TXT, PDF), відсутні обмеження на обсяг документу. Текст порівнюється з ресурсами Інтернету та базою даних системи.

5) PR-CY.ru – дозволяє не тільки перевірити вашу статтю на унікальність, але і знайти сайти, на яких вона опублікована. Реєструватися не потрібно.

6) PlagiarismCheck розроблена в 2011 році і з тих пір обслуговувала понад 77000 користувачів з 72 країн світу.

10 корисних сервісів для перевірки англomовних першоджерел на плагіат:

- 1. <http://www.plagtracker.com/>
- 2. <http://www.scanmyessay.com/>
- 3. <http://www.plagscan.com/seesources/analyse.php>
- 4. <http://plagiarismdetector.net/>
- 5. <http://sourceforge.net/projects/antiplagiarismc/>
- 6. <http://www.duplichecker.com/>
- 7. <http://www.paperrater.com/>
- 8. <http://plagiarisma.net/>
- 9. <http://www.plagiarismchecker.com/help-teachers.php>
- 10. <http://www.plagium.com/>

Як серед студентів, так і серед викладачів існує досить суперечлива ситуація щодо розуміння того, що насправді є плагіатом. Проблемою є також те, що багато осіб, особливо серед студентів, не трактує серйозно плагіат як злочин.

Відсутність культурної складової, яка б регулювала практики написання наукових робіт на рівні норм, традицій, цінностей академічної культури робить інституційні норми контролю зовсім неефективними навіть на рівні інформування про форми плагіату та розуміння, що таке плагіат викладачами, та, як результат, студентами.

Викладачами не приділяється достатньої уваги проблемі плагіату, інформуванню студентів щодо критеріїв виявлення плагіату, перевірка на плагіат часто є неефективною чи взагалі фіктивною. Досить слабо опановані і студентами, і викладачами технічні засоби боротьби з плагіатом.

Викладачі досить рідко користуються спеціалізованими програмами, зазвичай методом перевірки служить запит в Google або використання безкоштовних сервісів, які мають істотні обмеження. Більшу технічну озброєність демонструють студенти, які використовують спеціальні комп'ютерні програми, але переважно не для самоперевірки на плагіат, а для перевірки й певної модифікації роботи таким чином, щоб викладач не зміг виявити в ній плагіат. Саме над цими проблемами варто працювати в подальшому!

Ільєнкова Вікторія Віталіївна, аспірантка третього року навчання кафедри українознавства і лінгводидактики, спеціальності 035 – філологія

Доброго дня, мене звати Вікторія Ільєнкова. Я ваша шеф-кулінарка на науковій кухні. Сьогодні ми приготуємо унікальну страву за особливим рецептом. Кожна господиня – хазяйка на власній кухні, але якщо ви обрали

шлях науки і відправилися на її кухню, то варто знати деякі правила готування страв. Тож почнімо їх вивчати!

Для початку варто обрати їство, яке ви хотіли приготувати, тобто що дослідити. Наприклад, українську традиційну страву – борщ. У науковій же площині для себе я обрала тему щастя. Вічна тема, неосяжна, де кожен і кожна має свою думку з цього приводу, і це мене захоплює та надихає до вивчення.

Далі ми шукаємо у книжках чи на просторах Інтернету рецепт, адже назва одна, а варіантів приготування безліч однієї і тієї ж страви. Отож, коли ми визначили загальний напрям теми, варто її звужити та конкретизувати. Отож моя страва, тобто дисертаційне дослідження називається так: *«Динаміка ціннісних модусів поняття **щастя** в колективній свідомості українців: лексико-семантичний та асоціативний виміри»*.

Коли визначили рецепт (тему) своєї страви (дослідження) варто підготувати інгредієнти, адже це основа. «Але ж можна і не готувати?» – скажете ви.

– Звичайно, є купа варіантів: можна просто замовити борщ в найближчому ресторані і про це сказати, можна замовити і сказати, що готувала сама, можна купити майже готову заправку і просто додати води. А можна піти найважчим та найблагороднішим шляхом і зварити борщ самостійно. Можливо, з першого разу не вийде ідеально, але з кожним разом приготування буде покращуватися результатом, і зрештою, ви будете пишатися власною стравою.

Так само із науковими дослідженнями (від тез до монографії) можна вчинити – купити або провести дослідження та написати самостійно. Не беруся нікого судити, адже *«У всякого своя доля / і свій шлях широкий»*(Т. Шевченко).

Відомо, що *«Є тисячі доріг, мільйони вузьких стежинок, / Є тисячі ланів, але один лиш мій»* (В. Симоненко). І сподіваюсь з мільйон доріг ви оберете правильну, добросовісну академічну дорогу, де не буде місця для плагіату, привласнення чужих думок, фальсифікації, обману та хабарництва.

Особисто я живу своєю темою, тому отримую задоволення від дослідження. Адже коли гориш сам, то запалюєш й інших. Наука – це кухня, де

цікаво, весело, несподівано, бурхливо та корисно готувати самостійно. Щоб освітні приготування не були рутинними, нудними чи надто складними варто бути добродішним в усьому що робиш.

Тож готуйте смачні страви власноруч не лише на власній кухні, але й на науковій. Не забувайте ставити посилання при написанні своєї наукової роботи, не присвоюйте чужі думки собі. І буде вам щастя!

Кохан Діана Миколаївна, аспірантка третього року навчання
кафедри педагогіки, спеціальності 011 – освітні, педагогічні науки

Сучасне суспільство швидкими темпами опановує інформаційно-комунікативні технології, але, на жаль, деградує в духовно-моральному розвитку. З кожним роком стає популярним спілкування за допомогою соціальних мереж, телефонних додатків, а у 2020 році у зв'язку з пандемією covid-19 ще й занурилися у програми дистанційного навчання, тобто у систему «онлайн». Завдяки цьому кожна особистість є більш відкритою, сміливою, але не щирою, бо часто вчинки, дії, поведінка в соціальних мережах та у реальному житті не співпадає, втрачаються людські цінності, зокрема добродішність, повага один до одного, чесність, справедливість тощо.

Розвиток технологій має свої як позитивні, так і негативні наслідки у діяльності вищої школи. Серед позитивних швидкість та зручність передавання інформації, широка аудиторія розповсюдження, невелика затратність (не потрібно їхати в інше місто, щоб переглянути наукові джерела, тощо), а серед негативних спостерігаємо нехтування правил етики, неповагу до думок інших, привласнення чужих ідей тощо.

Добродішна людина – це та, яка чесна перед собою та перед іншими, дотримується морально-етичних норм і правил у своїй діяльності. На жаль, занурюючись у світ інформаційних технологій, науковці, не звертають або іноді

ігнорують на такі речі, як: правильне цитування, доцільність посилань, використання думок, ідей, винаходів інших у дослідженні, іноді видаючи їх за власні. Тому постає необхідність про створення академічного кодексу та суворе його дотримання, де академічна доброчесність є одним з головних принципів.

Так, дійсно, на сьогодні існує безліч програм, які здатні зробити аналіз щодо наявності запозичень з інших джерел у роботі, але чи це стає цією доброчесністю? Чи, можливо, науковці дотримуються її під впливом закону та страху? Чи будуть позитивні результати від цього? На мій погляд, за рахунок цього кількість недоброчесників зменшиться, але не зникне взагалі, бо завжди існували ті, які знаходять вихід як обійти закон, кодекс. На жаль, такі науковці дотримуються академічної доброчесності під впливом зовнішніх факторів (позбавлення звань, штраф, заборона займати певні посади тощо) тоді, як внутрішній мотив (робити по совісті, бути чесним, справедливим перед собою та іншими тощо) майже відсутній або недостатньо сформований.

Я, як молодий науковець, намагаюся дотримуватися етичних принципів у своєму дослідженні, зокрема: роблю посилання на використання чужих ідей, намагаюся висловлювати свою думку, аналізуючи роботи інших учених, а не використовувати повне цитування, на основі зібраної інформації роблю власні висновки, припущення, прогнози. Отже, прикро, коли ти годинами, тижнями, місяцями працюєш над тезою чи статтею, а потім бачиш, що її хтось використовує під своїм ім'ям, як її автор.

Тому, говорячи про академічну доброчесність, слід звертати увагу на формування моральних цінностей, адже вихована людина, яка керується принципами моралі та етики ніколи не допустить зі свого боку аморальних, несправедливих, егоїстичних випадків та вчинків стосовно інших.

Будьмо доброчесними не тільки в академічному середовищі, але й у повсякденному житті! І тоді кожна людина, незважаючи на посаду, статус, буде з чистим сумлінням!

Кочергіна Анастасія Віталіївна, аспірантка третього року навчання кафедри
зоології, спеціальності 091 – біологія

Кожна людина, що прагне займатися наукою, вже на перших кроках стикається з порушеннями наукової етики. Обставини, нестача часу, тиск керівництва або, найчастіше, просто відсутність усвідомлення власної відповідальності схилиють науковців до фабрикації та фальсифікації даних, плагіату та автоплагіату, привласнення методів та ідей, узурпації наукового співавторства тощо.

Однією з найбільших проблем у цій царині є плагіат, поширеність якого в сучасній Україні потребує спеціального аналізу. На мою думку, першою фундаментальною причиною цього явища є практика імітації інтелектуальної праці, до якої кожного українця готують ще зі школи. Насамперед цьому сприяє згубна практика так званих «рефератів». Скільки потрібно дорослому фахівцеві, щоб написати авторський текст на 10 сторінок? Декілька днів сумлінної роботи. Тож скільки ж це займе у школяра чи першокурсника? І, головне, яким буде результат? Для того, щоб студент навчився писати авторські тексти, викладач має провести з ним декілька раундів виправлень, як це роблять наукові керівники з дисертаціями своїх аспірантів. Звісно, для цього структура навантаження викладачів має бути цілком іншою. У поточних умовах викладач, у кращому разі, перегорне декілька сторінок вкраденого з мережі «реферату», поставить оцінку і використає його як папір для чернеток. Тож, фактично, в імітуванні роботи виявляються зацікавлені і студенти, і викладачі. Як результат, до моменту, коли приходить час писати дипломні, статті та дисертації використання вкрадених текстів стає звичною практикою молодого науковця.

Другою причиною поширеності плагіату в сучасних умовах є особливості сприйняття Інтернету в масовій свідомості. Наші сучасники з дитинства звикли сприймати Інтернет як «мішок з подарунками», а знайдені в ньому матеріали – як свою чесну «здобич». Усі ми бачили фрази на кшталт «фото взяте з

інтернету», «текст знайдений на просторах інтернету». Але чи багато хто замислювалися, що у всіх цих речей є свої автори, і використання будь-яких ресурсів без вказівки авторства є плагіатом, тобто крадіжкою?

Третьою причиною засилля плагіату є суспільно-політичні обставини. У нашому нещодавньому минулому прав на інтелектуальну власність не існувало, а кращі уми були змушені працювати «на благо суспільства». Уже у 1980-і рр. звичною нормою стало видання монографій та методичних посібників, що цілковито складалися з цитат існуючих творів. У 1990-і рр., з поширенням технологій сканування та розпізнавання текстів, така практика розцвіла пишним цвітом. Її поширенню сприяв і низький рівень відповідальності за порушення академічної доброчесності. Зараз довести факт такої крадіжки стає все простіше, але притягнути крадія до відповідальності в наших реаліях досі практично неможливо. Між тим, у доповіді ЮНЕСКО з науки «UNESCO ScienceReport: towards 2030», особливо наголошується на необхідності зміцнення верховенства права як одного із пріоритетів розвитку науки в окремих державах.

На жаль, багато людей не розуміють згубних наслідків поширення плагіату. Інтуїтивно вони керуються при цьому *етикою наслідків*, у якій критерієм моральної оцінки є лише результат дії. Автор ніколи не дізнається про те, що я використав його текст і не зазнає від цього жодних втрат. Тож що в цьому поганого? Справа в тому, що від плагіату насамперед страждає не автор (хоча цього аж ніяк не можна виключити), а суспільство в цілому. Одна з типових проблем: фальсифікація вихідних даних у дисертаціях, особливо у галузі медицини і технології. У тексті, вкраденому з іншої дисертації, змінюється тільки назва препарату або продукту, а кількісні дані та статистична обробка залишаються без змін. Як результат, створюються і впроваджуються препарати, що приносять не більше користі, ніж цукровий сироп.

Штапування сфальшованих публікацій призводить до накопичення інформаційного шуму, у якому навіть фахівцям стає складно зрозуміти, що правда, а що фальсифікація. Відбувається спотворення і заплутування

об'єктивної реальності. Це змушує світ до створення цілих наукових колаборацій, що займаються лише відтворенням наукових експериментів та перевіркою отриманих результатів. Тож, замість фінансування нових відкриттів, уряди змушені витратити величезні суми на боротьбу з науковою недоброчесністю.

А головне – під впливом плагіату формується суспільство, у якому люди вміють лише бездумно виконувати шаблонні вимоги, але не здатні до новаторської праці. Таке суспільство не цінує творчість, не підтримує її, адже не розуміє її реального сенсу. У ньому спотворюється система цінностей і авторитетів, втрачається здатність до розвитку і залишається тільки споживання досягнень інших цивілізацій. Щоб запобігти цьому, необхідно боротися з причинами поширення плагіату: посилити відповідальність за нього, відмовитись від імітаційних практик в освіті, сумлінно і старанно навчати майбутніх науковців створювати авторський інтелектуальний продукт.

Красін Сергій Анатолійович, аспірант третього року навчання кафедри педагогіки, спеціальності 011 – освітні, педагогічні науки

Академічна доброчесність –
це спосіб змінити світ.

Спочатку змініть університет,
а потім можна змінювати світ.

Йонгсун Кім,

учасник конференції ICAI, 2008

р.

Розмірковуючи на тему академічної доброчесності, неминуче звертаєшся до таких понять, як етика, наукова етика, етична поведінка. І це не випадково. Будь-яка наукова діяльність стає істинно науковою лише там, де є дотримання

наукових принципів, норм, правил. Де вшановується і цінується попередній внесок учених.

Як етика описує моральні та етичні норми існування суспільства, так наукова етика описує норми і правила існування наукового світу. Академічна добрпорядність, як сукупність етичних принципів, правил і норм, є необхідною умовою здійснення будь-якої наукової діяльності. Ґрунтуючись на таких фундаментальних принципах, як чесність, відповідальність, повага, довіра і справедливість, академічна доброчесність сприяє практичному втіленню наукової етики в реальне життя, допомагаючи здійснювати свою діяльність науковцям, студентам, викладачам. Ставлячи правові, моральні та етичні норми, академічна доброчесність захищає науковий і педагогічний світ від фальсифікації даних, списування, хабарів, заниження оцінок тощо.

Будь-яка наукова діяльність має на увазі наявність конкретних наукових результатів і, як наслідок, тісно пов'язана з отриманням і дотриманням авторських та інтелектуальних прав. Академічна доброчесність є потужним регулятором цього питання, захищаючи дослідників від розкрадання інтелектуальної власності. Одним з найпоширеніших видів порушення авторських прав є така неправомірна й невідповідна до норм моралі дія, як плагіат. Завдяки академічній доброчесності є можливість контролю та заборони плагіату. Наприклад, дисертаційні дослідження проходять посилену перевірку на наявність плагіату і, якщо останній все ж знаходиться, не допускаються до захисту. Дані вимоги поширюються і на такі форми, як самоплагіат або мозаїчний плагіат.

Не всі науковці, викладачі, студенти та аспіранти дотримуються норм академічної доброчесності. Для цього існує багато причин як об'єктивних, так і суб'єктивних. Наприклад, таких, як незнання, поспішність, відсутність часу, прагнення отримати будь-яку вигоду тощо. Але жодна причина, якою б вона не була, не є виправданням цього порушення. Крім плагіату, академічна доброчесність стосується і таких питань, як введення в оману, дублювання, змова, списування, фальсифікація результатів або будь-яких інших документів.

Будучи дієвим правовим і моральним регулятором освітньої та наукової діяльності, академічна доброчесність сприяє прояву особистої, інтелектуальній та науковій чесності в навчанні, викладанні та проведенні наукових досліджень, підвищує рівень академічної свободи вчених, створює атмосферу взаємної довіри й безпечного обміну ідеями.

Визнаючи академічну доброчесність як важливу норму існування, науковий світ приймає чіткі, справедливі стандарти взаємодії між ученими, викладачами, студентами та аспірантами. Ці стандарти передбачають активну взаємодію і співробітництво, засноване на особистій відповідальності і готовності з одного боку, дотримуватися стандартів, з іншого – вживати заходів у разі їх порушень.

Лаврушина Наталя Михайлівна, аспірантка третього року навчання кафедри педагогіки, спеціальності 011 – освітні, педагогічні науки

Поняття «доброчесність» кожен розуміє по-своєму. Вивчаючи та проводячи аналіз доступних нам джерел інформації, можна дійти висновку, що їх визначення, пояснення відомі давно, адже вони давалися ще давньогрецькими вченими Сократом та Арістотелем. Ці видатні особистості вважали найважливішими для кожної людини чесність, справедливість та розсудливість [1]. «Доброчесність – це бажання робити якісь вчинки на користь інших людей, задля суспільства. Людина є доброчесною, якщо вона керується не власними вигодами, благами, а підпорядковується порядності, гуманності, справедливості» [2].

Доброчесність – поняття філософське, глибоке, адже в ньому поєднуються безкорисливість, моральність, компетентність з великою кількістю здатностей (компетенцій) тощо. Розглянувши складові поняття «доброчесність», маємо «добро і чесність», які є обов'язковими елементами високоморальної людини. Поняття «доброчесність» пов'язана з багатьма

іншими поняттями. Система об'єднаних понять уточнює, звужує сферу її застосування. Наприклад: «наукова доброчесність», «правова доброчесність», «професійна доброчесність» тощо.

Дане есе розглядає поняття «академічна доброчесність». Це поняття дуже цікавить освітній простір, де на сьогоднішній день спостерігається проблема, що деякі педагоги (викладачі, учителі) та студенти (учні) не можуть дати чіткої відповіді на запитання «Що таке академічна доброчесність?»; не розуміють значення її дотримання в освітньому процесі. Багато педагогічних працівників при написанні наукових статей, дисертацій і тез доповідей на конференції звертаються до чинних законів України, але при цьому не вчитуються, не стараються зрозуміти їх текстову інформацію. Саме в них ми знаходимо все, що стосується «академічної доброчесності».

Уперше принципи академічної доброчесності були прописані в статті «Викладачі та академічна доброчесність» у 1997 році. У ній згадується десять принципів, а саме: утверджувати важливість академічної доброчесності; плекати любов до навчання; ставитися до студентів як до самостійної особистості; створювати атмосферу довіри в класі; заохочувати відповідальність студентів за академічну доброчесність; формулювати чіткі очікування для студентів; розробляти справедливі та релевантні форми оцінювання; обмежувати можливості для академічної нечесності; кидати виклик академічній нечесності, коли такі випадки трапляються; допомагати визначити та підтримувати загальноуніверситетські стандарти академічної доброчесності [4].

Одним із видів порушення академічної доброчесності є академічний плагіат. У законі України «Про освіту» [3] дається визначення цього поняття. Про академічний плагіат, його різновиди та рекомендації щодо уникнення цього негативного явища в освітньому процесі говориться в «Положенні про академічний плагіат». Вважаємо, що академічний плагіат є негативним явищем, з яким потрібно вести нещадну боротьбу, адже це є приводом для нечесності, крадіння чужої праці, винаходів тощо. Якби не присікали плагіат, дослідження

в науці стояли б на місці, розвитку, майбутнього та прогресу в освітньому просторі просто б не існувало.

Список використаної літератури

1. Комплекс моральних обов'язків. URL: http://zib.com.ua/ua/125930-scho_rozumiti_pid_profesiynoyu_etikoyu_ta_dobrochesnistyu_v_.html (дата звернення: 01. 10.2018 р.).
2. Поняття доброчесності в етиці. URL: <http://www.etica.in.ua/ponyattyadobrochesnosti-v-etitsi/> (дата звернення: 03.10.2018 р.)
3. Закон України «Про освіту». URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/page> (дата звернення: 02. 10.2018 р.).
4. Центр академічної доброчесності. Десять принципів академічної доброчесності для викладачів. URL: <https://drive.google.com/file/d/0ByePGdGpHh6Wb3Qzc2F3ODBuZWm/view> (дата звернення: 03. 10.2018 р.).

Марчак О.Ю., аспірант третього року навчання кафедри філософії,
спеціальності 033 – філософія

Академічна доброчесність, плагіат, псевдонаука – здається, ці поняття, принаймні, в інших термінах, в житті наукової спільноти були присутні завжди. Першого філософа Харківського університету, професора Й.Б. Шада звинувачували в дозволі плагіату учнями його робіт[1]; І. Кант на початку своєї наукової кар'єри зробив невдалу спробу, написавши роботу по проблемі із сфери фізики, яку на шість років раніше вирішив Ж.Л.д'Аламбер[2]. Середньовічні переписувачі античних мудреців взагалі не переймались авторськими правами, завдяки чому саме через такі джерела стало можливим зберегти частину давньогрецької, і не тільки, культури і знань.

То чому ж так гостро поставлене питання про академічну доброчесність сьогодні? Сучасні програмні засоби, що постійно вдосконалюються, комп'ютерний інтелект зможе виявити факти плагіату, присвоєння чужих ідей миттєво – чому потрібно звертати увагу на цю дразливу сферу наукової діяльності? Наука тільки частина життя соціуму; та частина суспільних проблем, що закорінені у моралі людини, знаходить своє віддзеркалення в науковій сфері через етичні переконання наукового працівника, як і наука здобуває все більший вплив через свої відкриття на людей, а відтак це багатовекторна комплексна проблема повинна розглядатись у всій повноті, з пріоритетом на прогнозування, виявлення, попередження цивілізаційних ризиків наукою і суспільством. І якщо наслідки досліджень вчених із природничих наук можуть безпосередньо впливати на стан людини, природи, екології, долю людства – відкриття ядерної енергії, генна інженерія, штучний інтелект, – то гуманітарна сфера має опосередкований, хронологічно віддалений вплив на соціум, але від того наукова чи теологічна, політична думка не втрачає своєї енергії впливу.

От тільки який знак – позитиву чи негативу – можемо поставити на ідеї, що через десятиліття чи століття «оволоділа масами» та стала матеріальною, перетворюючою силою? У фізиці відкриття ланцюгової ядерної реакції спочатку було використане у створенні зброї, і тільки потім – мирної генерації енергії; у суспільному житті релігійні та політичні ідеї європейської Реформації викликали майже столітнє кровопролитне протистояння; ідеї К. Маркса трансформувались у революційні потрясіння Європейського континенту на початку XX ст. Діяльність ученого імпліцитно несе у собі апорію свободи думки, наукової творчості, вибору методів, концепцій наукового пошуку, але поряд зростає соціальна, етична відповідальність науковця за результати своєї праці.

Вочевидь, незалежність наукового пошуку повинна бути врівноважена високими моральними якостями та професійними стандартами у діяльності вченого, розумінням соціальних наслідків своєї діяльності. Але кожна людина

має певні моральні переконання, відчуває та сприймає вплив суспільства; зростає комерціалізація наукового пошуку, потреба швидкого результату, необхідність «гнучкості» в реагуванні на швидкозмінні трансформації – від забаганок споживчого ринку до надмірної ідеологізації історичної чи філософської думки.

Звісно, наукова етика, вимоги та критерії до роботи науковця завжди знаходяться в центрі уваги як самих учених, так і в формалізованих правилах, один із прикладів якого – Етичний кодекс вченого України[3]. Вважаємо, що відповідальність суспільства, яке потребує результатів наукових відкриттів і пошуку, і вченого, що використовує свій творчий, інтелектуальний потенціал в підсумку на благо всієї людської спільноти, повинні бути взаємними.

Список використаної літератури

1.Абашник В.А. Харьковская университетская философия (1804-1920) / Абашник В.А.[монография, в 2т.]. Харьков: «Бурун и К», 2014.Т.1: 1804-1850гг. – 750, XVI с :ил.

2.Гулыга А.В. Кант. Серия Жизнь замечательных людей. Серия биографий Вып.7 (570). Москва: Молодая гвардия, 1977. 304 с. Електрон.версія

https://platona.net/load/knigi_po_filosofii/istorija_nemeckaja_klassicheskaja/gulyga_a_v_kant/12-1-0-993 (дата звернення 15.07.2019)

3.Етичний кодекс ученого України. URL.:<https://www.znu.edu.ua/etychnyj-kodex-uchenogo-Ukrainy.pdf> (дата звернення.30.04.20)

Матвійчук Юлія Юріївна, аспірантка другого року навчання,
спеціальності 011 – освітні, педагогічні науки

Коли я вступила до аспірантури, то в голові крутилось безліч подібних запитань: «що далі?», «як не помилитись з вибором теми?», «буде це дослідження цікавим для мене?», «чи буде моя робота актуальною та корисною

для спільноти?», «хіба зможу я, така маленька людина, допомогти вирішити глобальні проблеми або надихнути когось на зміни?». Я впевнена, що всі ці питання задавав кожен молодий науковець сам собі. Але є ще одне проблемне запитання, яке стосується не тільки особисто здобувачів третього ступеня вищої освіти, а й людей, які їх супроводжують. Для себе я сформулювала це запитання так: «як написати якісну, прозору, інформативну та доступну роботу так, щоб не запламувати своє ім'я та щоб нікого не звільнили з посади за мій плагіат?» Тож, само собою впливає необхідність у знанні принципів академічної доброчесності.

Поняття «академічної доброчесності» прописано в розділі 5 (стаття № 42) Закону України «Про освіту» [1]. У документі чітко прописані всі моменти, разом з останніми доповненнями, що стосується правил дотримання академічної доброчесності та наслідків їх порушення. На мою думку, немає необхідності у додатковому роз'ясненні змісту статті. Але завжди у вимогах до оформлення статей різних наукових збірників прописано фрази, на кшталт цих: «приймаються роботи, що не містять плагіат», «обов'язкове посилання на використану літературу», «використання своїх попередніх доробок у новій статті можливе лише з посиланнями», «самоплагіат – це теж плагіат, використовуйте посилання». Ці фрази у критеріях відбору означають, що проблема порядності науковців існує.

Деякі будуть говорити, що все залежить від менталітету і нашим людям необхідно повторювати знов і знов, щоб не забували про це. Але почекайте, необхідно зрозуміти, чому ж саме науковець може «забути про порядність». Нестабільна громадянська позиція, відсутність мотивації, поваги до інших та відчуття відповідальності є безперечно причинами такої зухвалості. Та, думаю, що все ще значно простіше – це економія часу. Дійсно, присвоєння дослідження, фрази, результатів іншої людини суттєво зберігає власний час, адже це зручно, чому б ні, всі завжди кудись поспішають. Та хіба це є правильним, навіщо займатись дублюванням інформації та як це допоможе

розвитку суспільства?! Якщо кожен буде переписувати один одного, то в чому ж сенс, ми так і будемо топтатись на одному місці та відмовимося від прогресу.

Тож, як же зарадити такому розвитку подій, окрім постійного нагадування про посилення на використану літературу. Я гадаю, що необхідно розвивати якості порядності та доброчесності в абсолютно всьому ще з малечку, адже все починається з дитинства та з нас самих. Якщо кожна людина буде думати не лише про власну вигоду, а й про співпрацю та розвиток усього суспільства, то відпаде бажання «позичати» інформацію, а буде натхнення для її «удосконалення» на благо всіх.

Що стосується мене особисто, то я:

1) завжди намагаюсь як можна досконаліше аналізувати надану мені інформацію за допомогою таблиць. Наприклад, коли аналізую якесь поняття, я складаю таблицю за трьома колонками (№ означення поняття, автор означення та посилання на літературу). Це дійсно допомагає у виключенні плагіату та в аналізі, оскільки надає змогу розглянути поняття з різних боків, провести аналогію, виділити основне та зробити висновки;

2) шукаю шляхи вдосконалення знайдених розробок та аналізую причини помилок. Думаю, що можна додати, щоб покращити результат, що необхідно виключити, щоб не гальмувати процес розвитку;

3) поважно ставлюсь до праці інших людей, рахуюсь з їх думкою та почуттями. Не боюсь питати думки інших людей стосовно моїх робіт та приймаю конструктивну критику.

Пам'ятаємо, що все починається з нас самих!

Список використаної літератури

1) Закон України «Про освіту». Режим доступу:
<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/page>

Небитова Ірина Андріївна, аспірантка четвертого року навчання
кафедри педагогіки, спеціальності 011 – освітні педагогічні науки

Зараз, як ніколи, все гостріше постає питання академічної доброчесності у сфері наукової діяльності в Україні. У зв'язку з технічним прогресом кожен із нас має необмежений доступ до будь-якої інформації, зокрема і наукової. Статті, наукові доповіді, дипломні та курсові проєкти, викладені у світовій мережі Internet. Звичайно, це значно полегшує життя студентів та аспірантів, адже знайти потрібну інформацію можна в один клік. Нажаль, усе частіше в студентських та аспірантських публікаціях зустрічається плагіат, бо далеко не всі дотримуються академічної доброчесності під час написання наукових робіт.

Особисто я четвертий рік поспіль навчаюся в аспірантурі Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди за спеціальністю «011 – Освітні, педагогічні науки» та працюю над експериментальною частиною дисертаційної роботи. Слід зазначити, що адміністрація нашого університету піклується про те, щоб майбутні фахівці дотримувалися академічної доброчесності. Упродовж останніх років розроблено низку документів, що регламентують це питання: «Положення про академічну доброчесність у Харківському національному педагогічному університету імені Г.С. Сковороди», «Кодекс академічної доброчесності Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди», «Рекомендації щодо запобігання академічного плагіату та його виявлення в наукових роботах», «Методичні рекомендації для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності».

На мою думку, кодекс академічної доброчесності покликаний забезпечувати дотримання чесності та справедливості в наукових дослідженнях учених, аспірантів та студентів. Усі учасники науково-освітнього процесу ХНПУ імені Г.С. Сковороди повинні поважати працю й досягнення своїх колег, бути відкритими для спілкування, відповідати за власні дії й дотримуватися прозорості в усіх сферах наукової діяльності, адже саме академічна

добросесність забезпечує довіру суспільства до авторитету сучасної науки України.

Порушення принципів кодексу академічної добросесності – це некоректні дії будь-якого учасника науково-освітнього процесу. Прикладами таких порушень є плагіат, самоплагіат, шахрайство на іспитах, фальсифікація даних у процесі дослідження тощо. Усі названі приклади порушення принципів кодексу академічної добросесності в науково-освітній діяльності ХНПУ імені Г.С. Сковороди не тільки підривають авторитет науковців України, але і загрожують порушникові зняттям з розгляду дипломного проєкту, дисертаційної роботи, а також відрахуванням із ЗВО, аспірантури чи докторантури.

Необхідно підкреслити, що привласнення чужих наукових здобутків є найбільш серйозними порушеннями академічної добросесності в науці, адже від цього страждає власне ідея оригінального дослідження, що в кінцевому результаті не приносить користі науковому товариству. Саме тому, ми – аспіранти ХНПУ імені Г.С. Сковороди, розуміємо всю відповідальність, що покладена на нас і сумлінно дотримуємося кодексу академічної добросесності.

Наостанок зауважу, що зараз плагіат у науці є актуальною проблемою і серйозним порушенням принципів академічної добросесності, бо через це втрачається значення оригінальності наукових досліджень. Інтелектуальне запозичення зачіпає всі рівні науково-освітнього процесу: від студентів й аспірантів до професорсько-викладацького складу будь-якого ЗВО. Саме тому боротьба з академічною нечесністю має відбуватися методом формування професійних і загальнокультурних цінностей на всіх рівнях науково-освітнього процесу.

На мою думку, для успішного подолання плагіату в науковому середовищі доцільно розробити універсальні навчальні модулі, в яких кожному досліднику-початківцю будуть роз'яснені цілі академічної добросесності, причини, за яких вона виникає, їх види, методи їх усунення та можливі наслідки. Такий інформаційний матеріал має бути легкодоступним, а

ознайомлення і контроль за виконанням має стати невід'ємною частиною сучасної академічної освіти, саме тоді ми зможемо розраховувати на чесний і впевнений поступ української науки, її вільне входження в науковий контекст Європи і світу.

Носова Вікторія Володимирівна, аспірантка першого року навчання кафедри педагогіки, спеціальності 011 – освітні, педагогічні науки

Вересень... Нові обличчя, вже майже дорослі діти. П'ятикласники. Допитливі, несміливі, начебто самостійні, проте потребують допомоги... Їх перший STEM-проект у старшій школі. Переглядаю перші наробки, а в голові слова Джеймса Ловелла з фільму «Аполлон -13» «Хьюстон, у нас проблема!!!». З п'яти груп чотири запропонували однакові рішення. Ні, не просто однакові, а ідентичні. Таке враження, що завданням було контрольне списування.

Мозковий штурм... І знову несподіванка. Діти креативні, мають власну точку зору, розумні, мобільні. Вони запропонували більше десятка варіантів вирішення проблеми. І це за сім хвилин уроку.

Чому так? Чому у класі фонтан ідей та водоспад пропозицій, а вдома – домашнє списування? Чому ми не замилюємося, кому належить та чи інша ідея? Чому ми обурюємося, коли крадії виносять з квартири наші речі, але дозволяємо дітям привласнювати чужі ідеї, думки, наробки? Чи тільки дітям? Чи не ловили ми себе на тому, що нашими улюбленими комбінаціями клавіш є Ctrl+C та Ctrl+V.

Вересень... Я аспірантка... Перші наукові статті, перші тези, перші виступи. А перед очима той вересень. Так, п'ятикласники давно вирости, закінчили школу, пішли в доросле життя. Сподіваюсь, що вони назавжди запам'ятали, що кожен та кожна з нас унікальні, а наші дослідження, експерименти, думки – безцінні.

У Законі України «Про освіту» академічну доброчесність визначено як «сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень» [1]. Усе частіше, подорожуючи просторами глобальної мережі, ми перегледаємо один і той самий контент, і навіть не уявляємо хто є його автором. Чи не варто розпочати з себе? З найменшого: пишучи статус у соціальних мережах, зазнач першоджерело.

Ірина та Наталя Шліхта [2] виокремлюють працелюбність як основу академічної доброчесності. Проте з дитинства пам'ятаємо вираз «лінь двигун прогресу». Ми лінуємося виконувати домашні завдання у школі, заглядаючи у ГДЗ. У студентські роки першим помічником беремо пошукові системи та списування з копіюванням. Замість того, щоб розвивати креативність, логіку, винахідливість. У той же час замислюємося над правильністю відомої фрази Білла Гейтса: «Я завжди виберу ледачу людину робити важку роботу, тому що вона знайде легкий шлях її виконання». Суперечливо, проте знайти золоту середину є ознакою доброчесної людини.

Отже, сідаючи писати реферат, курсову, дипломну роботу, дисертацію, наукову статтю, подумай, а чи не використовуєш ти плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво чи необ'єктивне оцінювання [1]. Якщо виникає думка: «Один раз можна. А може не помітять?», надай відповідь на питання: а чи зручно вам користуватися чужою зубною щіткою? Так, так, саме чужою. Адже використовуючи чужі тексти, думки, ми не замислюємося про академічну гігієну. Чи можете ви собі це дозволити? Переконана, що ні.

Список використаної літератури

1. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>

2. ШЛІХТА, Наталія; ШЛІХТА, Ірина. Виховуємо академічну доброчесність в школі: робочий зошит. 2019.

Подчерняєва Наталія Дмитрівна, аспірантка четвертого року навчання кафедри педагогіки, спеціальності 011 – освітні, педагогічні науки

«Доброчесність» кожен розуміє по-своєму. Арістотель та Сократ вважали, що найважливішими для кожної людини є чесність, розсудливість та справедливість. Англійські філософи Джеремі Бентам та Джордж Мур вважали, що доброчесність — це протилежність корисливості, це обов'язок; німецький філософ Густав Радбрух називав доброчесність «позитивною моральною властивістю, високою моральністю конкретної людини».

Доброчесність – це бажання робити якісь вчинки на користь інших людей або суспільства. Доброчесною є людина, котра керується не своїми власними благами, вигодами, а підпорядковується гуманності, порядності, справедливості. Як бачимо, доброчесність – це філософське поняття, бо в ньому поєднані моральність та безкорисливість. Закони моралі поширюються на всі сфери життя. Саме доброчесність є мірилом внутрішньої культури людини.

На мою думку, «академічна доброчесність» – загалом поняття широкіше, яке включає в себе і духовні засади, і етичні та моральні принципи, якими повинні керуватися всі учасники освітнього процесу. Академічна доброчесність містить такі складові, як чесність, довіра, справедливість, повага, відповідальність та мужність. Метою виконання встановлених правил є забезпечення довіри до результатів навчання або наукових досягнень.

Привчати до самостійної роботи потрібно зі школи і продовжувати протягом усього періоду навчання в закладах освіти. Важливо заохочувати до самостійної роботи, вчити відповідальності за власні вчинки та поваги до чужої праці. Без дотримання правил академічної доброчесності неможливий розвиток науки та науково-технічний прогрес.

Усе починається з себе: поважай себе, не бери чужого (не списуй) – привчай до цього інших.

Проскурін Іван Андрійович, аспірант другого року навчання кафедри
слов'янських мов, спеціальності 035 – філологія

Свого часу Жан-Жак Руссо в есеї про вплив науки та мистецтва на суспільство писав про те, що наука та мистецтва мають не лише позитивний вплив на суспільство, а й значною мірою впливають на суспільство деструктивно, адже рефлексія з приводу загальних норм та суспільних взірців, що до неї схильні науковці та митці, має результатом переосмислення світоглядних засад суспільства. Нині, знаходячись у постіндустріальному суспільстві, наука та мистецтво не можуть бути осторонь процесів, які відбуваються в суспільстві. Голоси, які стверджують, що наука сьогодення є можливою лише як постнаука, – не є «голосами тих, що кличуть в пустині» (Цит. За перекладом І. Огієнка). Тобто, що мається на увазі: нині наука переживає етап, на якому вона може існувати як історія. Особливо це стосується гуманітарних студій.

Років сорок тому ситуація штибу «нажаль, під час написання цього дослідження, праці Ікс з цього питання були мені невідомі» виявлялася цілком зрозумілою. Нині, з появою Інтернет-бібліотек, науковець опиняється у ситуації, коли йому відомі «праці Ікс з цього питання», «праці Ікс з дотичних питань», а також «праці Ігрек та праці Цет з цього питання та дотичних питань» та ще й «новознайдені праці Ен, в яких, задовго до праць Ікс, Ігрек, Цет було порушено окремі питання з праць Ікс, Ігрек, Цет».

На мою думку, академічна доброчесність полягає у врахуванні всіх можливих точок зору на предмет дослідження. При цьому, зовсім не є обов'язком науковця критично мислити. Критично мислив науковець років сорок-п'ятдесят тому, коли він мав дві-три розвідки Ікс, що істотно суперечили

розвідкам Ігрек. Тоді науковець писав, що точка зору Ікс імпонує йому більшою мірою, аніж точка зору Ігрек. Нині велика кількість точок зору змушує науковця *академічно доброчесно* та сумлінно висвітлити кожную з них та не шукати Істини там, де її немає. На мою думку, пошуки Істини – сфера релігійної та філософської рефлексії. Академічно доброчесним для науковця є визнання суб'єктивності своєї позиції, її недосконалості та сумнівності.

Отже, академічна доброчесність – етична категорія, що знаходиться в залежності від світоглядної позиції дослідника, є виявом його моральних якостей як людини та особистості. Олександр Опанасович Потебня колись обурювався з приводу того, що деякі дослідники пишуть від імені Науки, «наче Наука – їхня коханка, або ж внучата племінниця». Саме прагненням до недосяжної «об'єктивності» можна пояснити «термінологічні лабіринти», що можна побачити в деяких дослідженнях.

У підручнику з теорії сучасної російської літературної мови Ольги Олексіївни Лаптевої є завдання, у якому студентам пропонується оцінити точку зору читача газети, що звернувся до редакції з проханням пояснити йому наступні рядки підручника із загального мовознавства: «Мутація може існувати як комутація (кореляція, що має реляцію до кореляції; інваріанти – кореляти із взаємокомутацією, тобто мутацією між членами парадигм) та пермутація (реляція та ланцюгове зрушення, що мають відповідність у іншому плані мови, варіанти – кореляти із взаємособституцією, тобто відсутністю мутації між членами парадигми, але наявністю її в ланцюзі».

На мій погляд, академічно доброчесний дослідник має намагатися уникнути надмірної езотеричності своїх досліджень. Айнштайн закликав учених до того, щоб вони були здатні вміти пояснити свою науку дитині. Таким чином, академічно доброчесний дослідник – дослідник, який розуміє складність своєї науки, але, водночас, розуміє її важливість для суспільства, тому у своїй діяльності прагне діалогу із суспільством, навіть якщо його діяльність пов'язана із не досить розповсюдженою формою науки. Але це не може бути примусовий діалог – тобто, якщо ти – науковець, тоді тобі треба обов'язково

(не виходячи за обмеження якоїсь схеми) знайомити суспільство з результатами власної діяльності.

Подібний «діалог» – прояв того, що Дельоз та Гваттарі атрибутували як «побутовий фашизм» (див. *L'Anti-Œdipe*). Ініціатором діалогу має бути саме науковець, що академічно доброчесно прагне розділити із суспільством радість відкриття, пояснити суспільству, – доказ положення про те, що у «прадавній слов'янській мові відбувався процес переходу наголосу з коротких складів, що не мали акута, на склад, ближчий до флексії» (мається на увазі т. зв. «закон Васильєва–Долобко–Ілліч-Світича–Дибо») є важливим свідомством деяких закономірностей мови, яка є частиною культури людства та його історії.

Свиридова Тетяна Іванівна, аспірантка першого року навчання,
спеціальності 015 – професійна освіта

На сьогодні наука в Україні має швидкі темпи розвитку попри всі труднощі та кризи. Українські вчені роблять вагомий внесок у світову науку. Дивовижні відкриття та приголомшливі винаходи наших співвітчизників отримують визнання та пошану у світовому науковому суспільстві. Безумовно, успіхи країни – це результат сумлінної, відповідальної, прозорої та доброчесної праці кожного вченого. Саме тому академічна доброчесність для мене – це відповідальність та наполеглива праця, оскільки я щиро прагну бути гідною увійти в славетну команду науковців України.

Нажаль, випадки порушення академічної доброчесності трапляються, особливо серед студентів та молодих учених. Звідси постає необхідність попередження цих порушень та інколи навіть боротьби з порушниками.

Всесвітньовідомий учений Філіп Альтбах справедливо зауважив, що «Корупція та відповідні етичні проблеми становлять безпрецедентну загрозу для університету. Втрата вищою освітою об'єктивності, чесності та високих етичних стандартів знищує головний аргумент для її суспільної підтримки.

Зростання кількості поганих яблук у діжці несе загрозу для існування всієї системи» [3, с. 3]. Саме тому я вважаю академічну доброчесність справою совісті. Кожен науковець має виховувати в собі внутрішній голос, який стане його путівником на шляху до справжніх чесних наукових досягнень.

Під час підготовки до участі в конкурсі аспірантських есе на тему «Моя академічна доброчесність», перш ніж сформулювати власне ставлення до проблеми, я уважно ознайомилась із інформацією з цього питання, а саме: пройшла он-лайн курс «Академічна доброчесність» на дистанційній платформі EdEra [2]; прослухала вебінари від компанії Антиплагіат та ClarivateAnalytics; прочитала «Кодекс академічної доброчесності Харківського національного університету імені Г. С. Сковороди» [1]; і можу зробити висновок, що основним засобом боротьби із недоброчесністю є попередження про відповідальність за порушення закону про інтелектуальну власність.

Я також знайшла дієвими такі існуючі засоби, як долучення до міжнародних програм сприяння та розповсюдження ідей академічної доброчесності, впровадження навчальної дисципліни «Академічна доброчесність» у шкільну та університетську програму, проведення конкурсів есе, презентацій та проектів стосовно цієї проблеми.

Однак, хочу зазначити, що на мою думку, академічну доброчесність необхідно виховувати, вирощувати, прищеплювати, як людяність, патріотизм, почуття власної гідності.

Україні важливо пробудити в майбутнього науковця голос совісті, який буде не шепотіти, а кричати: «Ти можеш сам! Академічна доброчесність – це не просто сталий вираз! Це запорука успіху української науки!»

Список використаної літератури

1. Кодекс академічної доброчесності Харківського національного університету імені Г. С. Сковороди. Електронний ресурс. – [Режим доступу]: http://hnpu.edu.ua/sites/default/files/files/Normat_dokum/kodeks_dobrochesnist.pdf

2. Академічна доброчесність. Онлайн-курс для вчителів старших класів. Електронний ресурс. – [Режим доступу]: <https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:AmericanCouncils+AcIn101+AcIn2019/about>

3. Altbach P. G. Academiccorruption: TheContinuingChallenge / Philip G. Altbach // InternationalHigherEducation. – 2005. – № 38. – Р. 3 – 6.

Свистун Ірина Юріївна, аспірантка другого року навчання кафедри політології, соціології і культурології, спеціальності 052 – політологія

Іще змалечку в різних соціальних інститутах нас навчали толерантності, доброчесності відносно себе, оточуючих, продукту, що ми створюємо. Йдучи по освітній ниві, починаючи зі школи наші наставники закладали в нас добре, вічне, таке, що буде в пошані завжди, плекали любов до навчання, до творчості. Уже з 1-го курсу навчання в університеті студенти залучаються до написання наукової роботи і саме з цього моменту професорсько-викладацький склад університету ставить собі за мету забезпечити всі необхідні умови задля того, щоб наш науковий пошук мав істинний і унікальний характер. Конкретність, чесність, ретельність – це одні з важливих критеріїв у написанні наукової роботи. Продовжуючи навчання в аспірантурі, наші наставники завжди знаходяться поруч і готові прийти на допомогу, продовжуючи плекати у нас чесну, гідну, справедливу поведінку стосовно себе і наших колег.

Формуючи чіткі очікування, нам детально роз'яснено основні принципи написання науково-дослідницької роботи. За таких умов у аспіранта не виникає спокуси до вчинення академічної нечесності, адже є чітко визначені і регламентовані правила, а особистість аспіранта є повністю сформована і передбачає володіння ним принципами академічної доброчесності. Кожному науковцю в нашому університеті має бути забезпечено законом право на інтелектуальну власність, адже саме це є основою академічної доброчесності. Важливим аспектом академічної доброчесності я хочу відзначити допомогу в

подоланні випадків академічної нечесності та ігнорування даного інциденту, і зазначити, що це є незаконним і недопустимим у стінах закладу освіти.

Шановні науковці, давайте поважати працю кожного з нас, адже саме в цьому проявляється честь, гідність, добropорядність нас як науковців і людей загалом! Закликаю починати з самих себе, дотримуватися закону, не видавати праці інших науковців за свої, мати відданість своїй справі і жити по принципам гідності та чесності!

Свистунова Тетяна Миколаївна, аспірантка третього року навчання
кафедри педагогіки, спеціальності 011 – освітні, педагогічні наук

Чесність є незамінною основою викладання, навчання, наукової діяльності та служіння, а також необхідною передумовою для повної реалізації довіри, справедливості, поваги та відповідальності. Необхідно, щоб академічні правила та практики спільноти несли чіткий посил про те, що фальсифікація даних, брехня, обман, шахрайство, привласнення й інші форми нечесної поведінки є неприйнятними.

Однією з основних завдань Закону України «Про освіту» є вдосконалення правових механізмів реалізації конституційного права громадян на рівний доступ до якісної освіти на всіх рівнях; створення умов для освіти особистості протягом життя (введення таких видів освіти як формального, неформального та інформального); вдосконалення нормативно-правової бази освіти, в тому числі створення нових програм, орієнтованих на модернізацію системи перепідготовки, підвищення кваліфікації та стажування педагогічних, науково-педагогічних працівників і керівників навчальних закладів.

Відповідно до Закону України «Про освіту» під поняттям «академічна доброчесність» розуміють сукупність принципів, правил поведінки учасників освітнього процесу, спрямованих на формування самостійної і відповідальної особистості, спроможної вирішувати завдання відповідно до освітнього рівня з

дотриманням норм права та суспільної моралі. Дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними та науковими працівниками передбачає:

- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про методики і результати досліджень, джерела використаної інформації та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність;
- контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти;
- об'єктивне оцінювання результатів навчання.

Відповідно до ст. 42 цього ж закону, дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти є:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації»

За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);
- повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;

- відрахування із закладу освіти (крім осіб, які здобувають загальну середню освіту);
- позбавлення академічної стипендії;
- позбавлення наданих закладом освіти пільг з оплати навчання.

Види академічної відповідальності (у тому числі додаткові та/або деталізовані) учасників освітнього процесу за конкретні порушення академічної доброчесності визначаються спеціальними законами та/або внутрішніми положеннями закладу освіти, що мають бути затверджені (погоджені) основним колегіальним органом управління закладу освіти та погоджені з відповідними органами самоврядування здобувачів освіти в частині їхньої відповідальності.

Порядок виявлення та встановлення фактів порушення академічної доброчесності визначається уповноваженим колегіальним органом управління закладу освіти з урахуванням вимог цього Закону та спеціальних законів.

Кожна особа, стосовно якої порушено питання про порушення нею академічної доброчесності, має такі права:

ознайомлюватися з усіма матеріалами перевірки щодо встановлення факту порушення академічної доброчесності, подавати до них зауваження;

особисто або через представника надавати усні та письмові пояснення або відмовитися від надання будь-яких пояснень, брати участь у дослідженні доказів порушення академічної доброчесності;

знати про дату, час і місце та бути присутньою під час розгляду питання про встановлення факту порушення академічної доброчесності та притягнення її до академічної відповідальності;

оскаржити рішення про притягнення до академічної відповідальності до органу, уповноваженого розглядати апеляції, або до суду.

Міжнародний центр академічної доброчесності визначає академічну доброчесність як прихильність п'яти фундаментальним принципам: чесність, довіра, справедливість, повага та відповідальність. На мою думку, ці п'ять цінностей, доповнені сміливістю втілювати їх в дію навіть перед лицем труднощів і перешкод, є основоположними для науки та освіти. Без них усе, що

ми робимо як учителі, учні та вчені, втрачає цінність і може бути поставлено під сумнів. Коли ж фундаментальні цінності вітаються, застосовуються і втілюються в практичних діях, вони стають наріжним каменем освітніх і наукових товариств, заснованих на доброчесності. Замість того, щоб розглядати їх просто як абстрактні принципи, ми закликаємо використовувати цінності для інформування та підвищення здатності приймати етичні рішення та діяти відповідно до них. Фундаментальні цінності дають можливість академічним громадам переводити свої ідеали в дію.

Цілком зрозуміло, що академічна доброчесність важлива як для розвитку науки та освіти, так і для формування і виховання в учасників освітнього процесу академічних культурних навичок: чесності, гідності, етики тощо.

Академічні спільноти процвітають, коли його члени «живуть» фундаментальними цінностями. Для цього члени спільноти повинні озвучувати їх, робити частиною регулярного діалогу, який спонукає студентів, викладачів і адміністрацію розглядати потенціал етичних цінностей в контексті інформування та поліпшення різних аспектів життя в університетському середовищі і за його межами.

Доброчесності вкорінюється в академічній спільноті, коли стандарти цієї спільноти відповідають фундаментальним цінностям і підтримуються політикою і практикою закладу. Коли в суспільстві освітні установи пронизані доброчесністю, вони сприяють створенню більш сильної громадянської культури суспільства в цілому.

Славінська Юлія Сергіївна, аспірантка першого року навчання кафедри педагогіки, спеціальності 011 – освітні, педагогічні науки

Згідно зі статтею 36 Закону України «Про освіту», академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час

навчання, викладання та провадження наукової діяльності. Це поняття передбачає:

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень і відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право;
- надання достовірної інформації про результати досліджень та власну педагогічну діяльність та інше.

Це поняття дає можливість чесно та відкрито проводити наукові дослідження та не хвилюватись за плагіат власних здобутків наукових працівників. Окрім того, це дасть можливість проводити більш якісні дослідження та отримувати кращі результати роботи. Прийняття цього поняття в законі є дійсно позитивним моментом та, безумовно, дасть гарні результати.

Тяпкіна Юлія Олегівна, аспірантка четвертого року навчання кафедри політології, соціології і культурології, спеціальності 052 –політологія

Роль науки в сучасному суспільстві важко переоцінити, позаяк вона виступає не лише чинником розвитку, а й збільшує можливості людства до виживання в умовах глобальних викликів. Підготовка фахівців, які мають формувати та посилювати науковий кадровий потенціал, забезпечувати акумуляцію та ретрансляцію досвіду і знань наступним поколінням – є стратегічним пріоритетом розвиненої держави та елементом підтримання національної безпеки. Така підготовка не може бути ефективною без урахування необхідності актуалізації морально-етичних принципів, якими має керуватися вчений (або здобувач) у сфері основної діяльності.

Академічна доброчесність виступає одним з таких принципів та характеризує особистість майбутнього науковця, свідчить про його культурний рівень, а налагоджена система виховання, пропагування академічної доброчесності та санкціонування за її недотримання – про культурний рівень

розвитку суспільства. Звісно, що комплексний аналіз означеної проблематики неможливий без дослідження практики академічного плагіату.

Проблема академічного плагіату в нашій країні має свою історію і вже сприймається, в цілому, як достатньо тривіальне явище, іноді викликаючи обмежений інтерес частини суспільства до випадків викриття критичної кількості запозичень в роботах більш менш відомих персон. Студентський плагіат, взагалі, не брався до уваги тривалий час. «Скачування» готових рефератів, курсових та дипломних робіт за замовчуванням вважалось (можливо і вважається) цілком нормальною практикою. З'явився, навіть, сектор послуг з написання робіт: від згаданих рефератів до докторських дисертацій «під ключ».

Звісно, такий розвиток подій призводить до негативних наслідків. Підвищується рівень недовіри до інституту освіти, як такого; відбувається девальвація цінності вищої освіти; формується нове покоління з розмитим, іноді цинічним, ставленням до науки, орієнтованим на «copy-paste» діяльність. Внаслідок чого складається прошарок квазі-науковців, здатних лише до імітації наукової діяльності, «проїдання» грантів на проекти з сумнівними результатами.

Глибинні причини цього полягають у системній кризі, що спіткала і суспільство, і державу. Протягом декількох десятиліть, на тлі суспільно-політичних трансформацій, науковий потенціал України послабшав: значна частка високопрофесійних кадрів залишила країну або опинилася на маргінесі; державна підтримка освітньо-наукової сфери виявилася недостатньою порівняно з розвиненими країнами, які слугували орієнтиром на шляху державного будівництва; культурно-освітній рівень суспільства знизився в т.ч. через економічні негаразди. Амбівалентну роль зіграло розповсюдження Інтернет-комунікацій: з одного боку – Мережа спростила процедуру пошуку інформації, з іншого – збільшила можливості використання плагіату в освітній та науковій діяльності.

Окремою причиною розповсюдження плагіату виступає неефективність законодавства в галузі авторського права.

На мою думку, вирішення проблеми плагіату потребує комплексного підходу, основою якого є впровадження культури академічної доброчесності на усіх ланках системи освіти. Додатковими компонентами є заходи, що були б спрямовані на популяризацію науки серед молоді, адже ширший інтерес до наукових досліджень зменшує імовірність недотримання принципу академічної доброчесності.

Удовіченко Лілія Геннадіївна, аспірантка першого року навчання
кафедри української мови, спеціальності 035 – філологія

Поглянемо правді у вічі! А чи згадали б ви про академічну доброчесність, якби не почули про цей або інший конкурс, що змушує замислитися над зазначеним поняттям? Я думаю, що – ні! Адже ця проблема, скажімо, небуденна.

Більшість науковців знає й розуміє зміст поняття академічна доброчесність, дотримується означених принципів, однак чи всі замислюються над тим, чому взагалі в нашій країні постало це питання? Може, через низький рівень знань деяких здобувачів освіти, їхню «академічну невпевненість», а може через широку інформаційну доступність до наукових джерел, що нам забезпечує світове павутиння «Інтернет»?

Як же подолати це негативне явище?

Вважаю, потрібно змусити замислитися наукову аудиторію над поняттям «академічна доброчесність», над тим, що це не суворий канцеляризм, а глибока етична сутність. По-друге, згадувати про неї не тільки, коли складаєте якісь заліки, іспити чи пишете наукову роботу, а постійно, навіть під час підготовки домашнього завдання або до конкурсу есе. По-третє, обирати ту спеціальність, що вам дійсно цікава, писати роботи на теми, що справді турбують, і тоді ця робота буде вам у задоволення, і вам буде цікаво поділитися зі світом своїми знаннями й досягненнями. Адже саме «сродна праця» надихає, як наголошував наш патрон Григорій Сковорода.

Взагалі, я думаю, що академічна доброчесність – це не те, що можна вимагати, а це те, що можна виховувати ще зі шкільної лави. Наприклад, коли учень представляє свої перші дослідження в Малій академії наук, а не скопійований матеріал з Інтернету, здобуває перемоги власними силами, а не за допомогою педагогів, які працюють «на результат» для закладу освіти.

Пам'ятаймо, що академічна доброчесність – це «добра» «чесність» перед науковим товариством і щонайперше – перед самим собою!

Отже, робіть те, що любите, любіть те, що робите! У цьому секрет будь-якої доброчесності, й академічної передусім!

Усиченко Олена Вікторівна, аспірантка другого року навчання,
спеціальності 011 – освітні педагогічні науки

У сучасному світі особливо гостро стоїть питання академічної доброчесності. І хоча чи не кожна освічена людина може дати чітке і повне визначення цього поняття, розроблено численну кількість програмного забезпечення, здатного швидко й ефективно виявляти ознаки різних видів плагіату, на законодавчому рівні забезпечено захист авторських прав та передбачено цілу низку заходів, спрямованих на покарання порушників та відшкодування матеріальних збитків правовласників, це питання й досі лишається актуальним. У чому ж причина? Чому сучасна успішна освічена молодь вважає цілком нормальним здійснювати інтелектуальну крадіжку? І, що взагалі незрозуміло, з якого дива вони не вважають свої дії злочином?

Чи замислювалась я над цими питаннями? Чесно кажучи, ні, просто дотримувалась вимог законодавства та морально етичних норм і щиро дивувалась тому, що креативні, творчі, талановиті колеги нехтували ними. Можливо, це питання ніколи б і не виникло у мене, як би не його величність випадок.

Ще на початку свого професійного шляху, роблячи перші невпевнені кроки у викладанні інформатики, взяла собі за правило всі питання і завдання

до контрольних і самостійних робіт формулювати таким чином, щоб неможливо було знайти пряму відповідь, скориставшись підручником, конспектом чи можливостями інтернету. Причина такого вчинку досить проста: витративши час на підготовку унікальних індивідуальних завдань, я, по-перше, могла здійснити якісну перевірку знань, по-друге, позбавляла себе необхідності стояти цербером над учнями, контролюючи, щоб вони не списували. Діти спочатку раділи через те, що, як вони вважали, їм не треба готуватись (все ж можна знайти в інтернеті), потім сердилися, бо вчителька підготувала «дурнуваті» запитання, та згодом звикли і вже навіть з цікавістю чекали на самостійні роботи, адже ті перетворилися для них на своєрідне змагання з самим собою. Дивним для мене стало лише те, що молодші школярі швидше звикали до моїх вимог, а от старшокласники чомусь були більш категоричні у своїх переконаннях, але відкрито претензій не висували.

Плинув час, і я змінила загальноосвітню школу на професійне училище, і от саме тут мене і підстеріг отой доленосний випадок. Під час першої ж самостійної роботи я почула обурений вигук з класу: «Так не чесно». Не чесною виявилась неможливість знайти пряму відповідь у мережі Інтернет. І от тут я вперше замислилась над тим, чому учні вважають мої вимоги нечесними, чому їх дивує те, що я уважно читаю їхні реферати? Усе виявилось дуже просто: учні звикли до того, що можна здати чужий реферат, що вчитель може закрити очі на списування з підручника чи з інтернет-джерел, а списувати у товариша – то взагалі звична справа. Тож коли наступного разу в педагогічному середовищі обговорювали питання доброчесності, я вже чітко усвідомлювала, що саме від моєї академічної доброчесності та академічної доброчесності моїх колег залежить те, у якому суспільстві ми будемо жити завтра, чи буде нормою плагіат та використання піратської продукції. Чи поважатимуть закон і право в нашій країні, чи матимуть взагалі якесь значення морально-етичні норми, бо саме вчитель звичайної загальноосвітньої школи, часто навіть не усвідомлюючи того, закладає міцний фундамент академічної доброчесності. Саме він може пояснити батькам, що допомагати дитині у навчанні треба, але

неприпустимо виконувати завдання замість неї. Саме від вимог учителя і принципової позиції щодо використання чужої інтелектуальної власності залежить, чи стане нормою для учня плагіат.

Тож якщо хочемо жити у сучасній правовій державі, шановні колеги, звернімо увагу на себе. Саме від нас з вами залежить, яким буде нове покоління, який зміст воно вкладатиме у поняття академічна доброчесність і наскільки важливим для них буде це поняття.

Чубукіна Олена Миколаївна, аспірантка першого року навчання
кафедри педагогіки, спеціальності 011 –освітні, педагогічні науки

Академічна доброчесність - це поняття інноваційне, досить молоде, але вже визнане освітньою і науковою спільнотою. На підтримку було впроваджено Закон України (2017 р.), де академічна доброчесність трактується як «...сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та / або наукових (творчих) досягнень» [2]. Заклади вищої освіти приймають кодекси честі та використовують «антиплагіатні» комп'ютерні системи для боротьби з недоброчесністю.

Академічна доброчесність базується на таких важливих принципах, як чесність, довіра, справедливість, повага, відповідальність та мужність. Це ті якості громадянина, які необхідні для успішного розвитку не тільки освіти, але і всієї країни. Кожен має бути чесний з іншими і насамперед із собою. Чесність – це фундамент для всіх інших етичних принципів і норм поведінки. У результаті з'являється довіра між людьми, справедливе оцінювання ситуації, повага до соціуму та навколишнього середовища. Кожен має бути відповідальним за свої вчинки та справи, мужньо діяти відповідно до своїх переконань. Тоді рівень життя буде набагато вище.

На мою думку, доброчесність повинна закладатись ще в ранньому віці в сім'ї, в дитячому садку, в школі. Батьки, вихователі та вчителі своєю поведінкою та ставленням до справи надають приклад, тим самим навчають дитину. Тому, якщо хочеш змінити світ на краще, треба починати з себе.

Моє завдання як викладача – формування професійної компетенції у студентів. Академічна доброчесність вимагає від мене добре знати свою справу, ретельно готуватися до кожного заняття, створювати атмосферу довіри в колективі, справедливо оцінювати і з повагою відноситись до студентів, прищеплювати їм навички самовдосконалення й саморозвитку. Розповсюдження стандартів і норм академічної доброчесності серед студентської молоді має велике значення, бо саме на них ми покладаємо надії на майбутнє.

Від мене, як від аспіранта, вимагається дотримання певних стандартів фундаментальних принципів академічної доброчесності. Це означає, що в процесі свого дослідження я повинна керуватись принципами чесної праці та етичної поведінки. Серед науковців зустрічаються випадки недоброчесності, такі як плагіат, самоплагіат, фабрикація, обман, списування, несанкціоноване використання чужих напрацювань. Я вважаю, все погане, що відбувається в освіті, а також у країні, це результат безкарності, а саме недопрацьованої законодавчої системи. Тому питання академічної доброчесності та наслідків її недотримання як ніколи є актуальними в сучасному суспільстві.

Отже, впровадження та розвиток етичних норм і принципів академічної доброчесності серед викладачів і студентів за допомогою освітніх програм, заходів, реформ може позитивно вплинути на рівень академічної культури української нації.

Список використаної літератури

1. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету. Міжнарод. благод. Фонд «Міжнарод. фонд. дослідж. освіт. політики»; за заг. ред. Т. В. Фінікова, А. Є. Артюхова. Київ. Таксон, 2016. 234 с.

2. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 р. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 38–39, с. 380.

Юхно Євгенія Володимирівна, аспірантка першого року навчання
кафедри української мови, спеціальності 035 – філологія

Формування академічної доброчесності є надзвичайно важливим завданням на теренах сучасної науки. Адже від рівня чесності та правдивості залежить не лише загальнокультурний рівень майбутнього здобувача освіти, а й всеукраїнська професійна платформа.

Питання академічної доброчесності поширюється педагогічних, науково-педагогічних та наукових працівників. Першочергово саме їм дана місія донести до своїх учнів ідею академічної доброчесності. Сформувати та перетворити ідею на ціль, щоби аксіомою всіх подальших наукових праць майбутніх фахівців була стала академічна доброчесність. Тому що Закон України «Про освіту» передбачає дотримання сукупності етичних принципів та визначених правил не лише під час викладання та провадження наукової чи творчої діяльності, а й під час навчання. Усі ці правила визначені в статті №42 зазначеного вище Закону. І перш ніж вирушати у подорож «освіта», потрібно детально ознайомитись з білетом. А вже сівши до потяга, в жодному разі, не займати місце іншого пасажера. При цьому знайомитись і спілкуватися пасажерам ніхто не забороняє. При такому розвитку подій, вчителі й викладачі є провідниками-контролерами уявного потяга. Вони допомагають чіткіше усвідомити рівень відповідальності, роз'яснюють усі деталі в питанні академічної доброчесності та на власному прикладі показують важливість дотримання всіх правил з метою успішних досягнень.

Важливим елементом формування академічної доброчесності майбутнього фахівця також є мотивація. Адже якщо студент не усвідомлює практичної цінності власне здобутих знань, ані викладач, ані батьки не зможуть

змусити його проводити свою діяльність на високому професійному рівні, тому на варті безвідповідальності є закон, що захищає морально-етичних підлеглих та запобігає проявам будь-якого плагіату.

Отже, питання академічної доброчесності це головний засіб та інструмент будь-якого наукового чи творчого досягнення. Академічна доброчесність – це та якість, що притаманна високому рівню професіоналізму та компетентності.

Яригіна Надія Михайлівна, аспірантка першого року навчання кафедри початкової і професійної освіти, спеціальності 015 – професійна освіта

Академічна доброчесність у закладах вищої освіти є фундаментальною засадою, яка формує загально корпоративну культуру, а також спрямована на виховання в кожного учасника науково–освітнього процесу інтелектуальної гідності та поваги до праць інших. В епоху технічного прогресу, а також в умовах впровадження новітніх технологій, основним місцем зберігання інформації є Інтернет. Тож не дивно, що слідом за легким доступом до інформації збільшився відсоток робіт, які мають у своєму складі плагіат, перефразування або присвоєння чужого тексту, та навіть роботи які перекладені з однієї мови на іншу. Усі ці елементи входять до складу академічної недоброчесності, яка на сьогоднішній день має глобальний характер. Чи замислювалися ви, які наслідки тягне за собою академічна недоброчесність? Як впливає на рівень якості освіти?

Дотримання академічної доброчесності має позитивний вплив на якість освіти та конкурентоспроможність фахівців на міжнародному рівні. Також формує соціально відповідальну поведінку серед молоді та сприяє прозорій і творчій співпраці між дослідниками, підвищує мотивацію до навчання. У той час, як академічна недоброчесність зі сторони будь-якого учасника освітньо-наукового процесу суттєво впливає на зниження якості освіти, престижності ЗВО, знижує конкурентоспроможність фахівців, призводить до нездатності

створювати «нове», та найголовніше – це зниження мотивації до навчання серед молоді. Усі ці фактори приведуть країну до соціально-економічної кризи. Тож, які шляхи або заходи потрібно впровадити щодо формування культури академічної доброчесності у ЗВО?

На мій погляд, запозичення європейських практик та їх адаптування матиме позитивний результат. Тож, у ході порівняльного аналізу кодексів академічної доброчесності в Харківському національному педагогічному університеті ім. Г. С. Сковороди і Американському університеті в Парижі були виявлені спільні та відмінні риси. До спільних рис можемо віднести поняття академічної доброчесності та її прояви: академічний плагіат (plagiarism); обман, підробка (fabrication); приписування результатів колективної діяльності одній або окремим особам; фальсифікація (falsification); самоплагіат; хабарництво (bribery); необ'єктивне оцінювання; списування (cheating), тощо.

У кодексах обох університетів детально описано, що собою становить академічна недоброчесність та всі її види, також висвітлені права та обов'язки всіх учасників навчально-освітнього процесу та відповідна система покарань. В Американському університеті в Парижі (AUP) кожен студент повинен прочитати та підписати зобов'язання дотримуватися стандартів, які вказані в

кодексі академічної доброчесності АУР. Підписання цього зобов'язання є частиною вступу до академічного співтовариства, де етична поведінка цінується у всіх аспектах університетського життя[1,2]. Саме ця частина кодексу може бути запозичена в українські реалії. Ознайомлення та підписання зобов'язань дотримуватися стандартів може підвищити добросовісність у науковій діяльності та етичну поведінку під час виконання обов'язків.

Наступним кроком доцільно буде впровадити теоретично-практичний курс «Академічна доброчесність» для здобувачів освіти всіх рівнів, за допомогою якого здобувачі ближче познайомляться з поняттям академічної доброчесності, дізнаються про найпоширеніші проблеми, такі як: самоцитування, хижацькі журнали та отримають практичні навички щодо правильності оформлення цитувань. Дізнаються про різні антиплагіатні програми та специфіку їх роботи. Також, на мою думку, важливим впровадження є обов'язкова перевірка студентських робіт (реферати, курсові тощо) на плагіат не з метою залякування, а з метою отримання студентом практичних навичок правильності оформлення власних думок.

Тож, підсумовуючи, потрібно зазначити, що саме комплексний підхід сприяє створенню позитивного й доброчесного освітньо-наукового середовища. Академічна доброчесність – це запорука морально-етичного розвитку молоді, це високий рівень освіти та як наслідок успішна та розвинена країна.

Список використаної літератури

1. Кодекс академічної доброчесності Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. Режим доступу: http://hnpu.edu.ua/sites/default/files/files/Normat_dokum/kodeks_dobrochesnist.pdf
2. TheAmericanUniversityofParisCodeofAcademicIntegrity. URL : <https://www.aup.edu/academics/academic-and-career-resources/academic-resource-center/academic-integrity>

ЗМІСТ

Бондар Т. В.	4
Бурлаченко Н. В.	8
Волкова Я.В.	10
Гепенко Л. О.	11
Грановська Т. Я.	12
Гузенко Н. О.	15
Єсікова І. В.	18
Жадан О. М.	20
Желанов Д. В.	22
Завгородня К.П.	25
Загребельний О. В.	27
Ільєнкова В. В.	32
Кохан Д. М.	34
Кочергіна А. В.	36
Красін С. А.	38
Лаврушина Н. М.	40
Марчак О.Ю.	42
Матвійчук Ю. Ю.	44
Небитова І. А.	47
Носова В. В.	49
Подчерняєва Н. Д.	51
Проскурін І. А.	52
Свиридова Т. І.	54
Свистун І. Ю.	56
Свистунова Т. М.	57
Славінська Ю. С.	60
Тяпкіна Ю. О.	61
Удовіченко Л. Г.	63
Усиченко О. В.	64
Чубукіна О. М.	66
Юхно Є. В.	68
Яригіна Н. М.	69

Науково-популярне видання

Моя академічна доброчесність

Збірка есе здобувачів 3-го освітньо-наукового рівня вищої освіти
Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди

Відповідальна за випуск: **Башкір О. І.**

Технічні редактори:

Бондар Т. В. – аспірантка кафедри педагогіки, секретар ради молодих учених
ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Кохан Д. М. – аспірантка кафедри педагогіки, член ради молодих учених
ХНПУ імені Г. С. Сковороди